

OSNOVNA ŠOLA ŽIRI

ŽIROVSKA ČIPKA V ČASU ČIPA

Področje: etnologija

raziskovalna naloga

Avtorici:

Agnes CANKAR, Nika KRISTAN

Mentorica:

Petra Novak, prof.

Žiri, 2016

Raziskovalna naloga je bila opravljena na Osnovni šoli Žiri.

Mentorica: Petra Novak, prof.

Datum predstavitve:

Vsebina

Kazalo grafov	4
Kazalo slik	5
POVZETEK	6
ZAHVALA.....	6
1. UVOD	7
2. TEORETIČNI DEL.....	7
2.1. ZGODOVINSKI PREGLED KLEKLJANE ČIPKE	7
3. RAZISKOVALNI DEL	11
3.1. METODOLOGIJA	11
3.1.1. Opis vzorca raziskave.....	11
3.1.2. Opis merskega instrumenta	11
3.1.3. Opis postopka zbiranja podatkov.....	11
3.1.4. Obdelava podatkov	11
3.2. REZULTATI.....	12
4. INTERVJU Z MANCO AHLIN.....	31
5. LIVING LACE (STUDIO DRAŽ)	35
6. RAZPRAVA	40
7. ZAKLJUČEK.....	41
8. VIRI IN LITERATURA	43
9. PRILOGE.....	44

Kazalo grafov

Graf 1: Klekljarsko znanje	12
Graf 2: Učenje v Čipkarski šoli	12
Graf 3: Učenje doma.....	13
Graf 4: Asociacija na čipko.....	13
Graf 5: Odnos do čipke	14
Graf 6: Čipka doma	14
Graf 7: Ročna ali industrijsko narejena čipka	15
Graf 8: podpora tradicionalne ali ne tradicionalne čipke?	15
Graf 9: Čipka kot darilo.....	16
Graf 10: Čipka v posteljnini.....	16
Graf 11: Čipka v prtih.....	17
Graf 12: Čipka v zavesah.....	18
Graf 13: Čipka v oblačilih	19
Graf 14: Čipka v modi	20
Graf 15: Klekljan nakit	21
Graf 16: Čipka kot spominek	22
Graf 17: Čipka kot notranjost hiše.....	23
Graf 18: Čipka kot zunanost hiše.....	24
Graf 19: Barvne čipke?	25
Graf 20: Bela tradicionalna čipka?.....	26
Graf 21: Vzdrževanje čipke	26
Graf 22: Preferenca klasičnih in modernih čipk	27
Graf 23: Izumiranje klekljarske tradicije	28
Graf 24: Ustreznost cene čipke	29
Graf 25: Delo Mance Ahlin	29
Graf 26: Klekljanje kot kuturna dediščina	30
Graf 27: Prihodnost čipke.....	30

Kazalo slik

Slika 1: Primer čipke - prta.....	17
Slika 2: Primer čipke, všite v zavese	18
Slika 3: Primer čipke na robu zavese	19
Slika 4: Primer tradicionalne čipke na majici.....	20
Slika 5: Primer klekljane zapestnice na mlajši uporabnici	21
Slika 6: Primer klekljane zapestnice na starejši uporabnici.....	22
Slika 7: Primer čipke v notranjem dekoriranju – novoletna jelka	23
Slika 8: 'Da ne pozabim' fotografija – klekeljni kot pripone	24
Slika 9: Primer barvne čipke	25
Slika 10: Primer tradicionalne čipke – tako motiva kot vzorca	27
Slika 11: Bolj moderno oblikovana čipka.....	28
Slika 12: Luč Firefly	31
Slika 13: Nakit by Manzalin.....	32
Slika 14: Pogled skozi čipkasto okno	32
Slika 15: Manca Ahlin in mlade raziskovalke.....	34
Slika 16: Primer vzorca za nastanek nove čipke	35
Slika 17: Primer izdelane čipke	36
Slika 18: Prenos čipke v drug tekstilni medij	36
Slika 19: Čipka na podlagi vzorca.....	37
Slika 20: Pia Zemljič v Draževi obleki na Prešernovi proslavi 2016	37
Slika 21: Podobnost fotografije in pletenine	38
Slika 22: Tomaž Draž pri oblikovanju pletenine	38
Slika 23: Na obisku v pletilnem Studiu Draž	39
Slika 24: Nov, sklekljan par gležnarjev (2016)	41

POVZETEK

Letos, ko praznujemo 110 let Čipkarske šole Žiri in bo v Ljubljani svetovni mednarodni kongres, se avtorici, ki že 9. leto obiskujeta čipkarsko šolo, sprašujeta, kakšno je mesto in odnos do žirovske čipke danes. Koliko imajo Žirovci doma klekljanih izdelkov, kako jih vrednotijo, kakšna se jim zdi prava čipka oz. kakšno je mesto žirovske čipke v sodobnem oblikovanju? Poleg ankete bodo predstavljeni intervjuji z nekaj umetniki, ki so tradicionalno žirovsko čipko uporabili na sodoben način.

Ključne besede: klekljanje, žirovska čipka, umetnost, etnologija

ZAHVALA

Zahvaljujema se mentorici, Petri Novak, ki nama je pri raziskovalni nalogi zelo pomagala in brez nje zagotovo ne bi naredili tako uspešne naloge, kot sva jo. Še enkrat se ji lepo zahvaljujema za vso podporo in pomoč pri delu.

Posebna zahvala gre tudi gospodu Tomažu Dražu, ki naju je z veseljem in brez težav sprejel ter nama pokazal kako je iz naših čipk izdelal tkanino.

Zahvaljujema tudi Manci Ahlin, ki si je v kratkem času, ko je priletela iz New Yorka v Žiri, vzela čas ter odgovorila na najina vprašanja o njenem delu.

Zahvaliti se morava tudi vsem anketirancem, ki so si vzeli čas ter izpolnili anketo, s katero sva si zelo pomagali pri izdelovanju raziskovalne naloge.

1. UVOD

Klekljanje je eno od pomembnih področij naše kulturne dediščine, ki se je skozi stoletja razvoja in inovacij, torej sprememb, ohranjala oz. smo jo ohranili v našo sedanost. Izdelovanje klekljanih čipk se je ohranilo in se v prvi vrsti razvija zaradi neprekinjenega izobraževanja. Čipkarska šola Žiri pa v letošnjem letu praznuje 110-letnico delovanja in je edina, ki se lahko ponaša s tako dolgim neprekinjenim delom.

Čeprav bi lahko ob klekljanih čipkah govorili o razmeroma počasnem razvoju glede vzorcev in oblik, celo o časovnih konstantah, pa le ne moremo tudi mimo številnih inovacij in aplikacij, ki so še zlasti značilne za njihove sodobne pojavnosti in rešitve na različnih področjih ter smereh modnega oblikovanja. V tem razvojnem toku so se spreminjale tudi funkcije čipk, njihova uporabnost in namembnost. Če so pred desetletji sooblikovale človekovo bivalno okolje in oblačilni videz, so danes postale tudi likovna dela, pojavljajo se celo kot modna sestavina na čevljih, uokvirjene opravljajo vlogo primernih poslovnih in protokolarnih daril. Čipke so torej prestopile prag ovratnikov, prtov in obrob na posteljinah ter zavesah. Iz njenih najrazličnejših vsebin in pojavnih oblik se lahko marsikaj naučimo ter jo »uporabimo« za iskanje novih ustvarjalnih možnosti (Idrijska čipka, z nitjo pisana zgodovina, 2012).

Predmet te raziskovalne naloge je današnja uporaba žirovske čipke. Morda tudi na ovratnikih, prtih in zavesah, pa tudi kot presežek le-tega – možnosti uporabe čipke v sodobnih oblikovalskih trendih. V raziskavo sva tako vzeli tako čipko kot predmet, kot tudi kakšen odnos imajo do nje oz. kako jo uporabljajo Žirovci danes, torej v času čipa.

Pred začetkom raziskovanja sva postavili nekaj hipotez:

- Žirovska čipka je še vedno živa (njeno izdelovanje in uporaba).
- Tradicionalna žirovska čipka je še vedno bela.
- Žirovsko čipko se prenaša tudi v sodobni način oblikovanja.
- Prihodnost žirovske čipke je odvisna od občine/države.

Zadnjo izmed hipotez sva postavili zato, ker večkrat slišiva, kaj vse bi morala družba, občina ipd. narediti za klekljanje.

2. TEORETIČNI DEL

2.1. ZGODOVINSKI PREGLED KLEKLJANE ČIPKE

Kljub temu da nimamo datiranega natančnega prihoda čipke v Žiri, pa je vsekakor žirovska čipka naslednica in nosilka tradicije klekljanja nasploh. Na prihod čipke v Žiri je gotovo imela velik vpliv tudi klekljarsko močno razvita Idrija oz. idrijska čipka, ki pa se v določenih tehnikah loči od žirovske čipke (prim. ozki in široki ris).

16. stoletje: rojstvo čipk

V začetnem obdobju, 16. in v začetku 17. stoletja, so v celotni Evropi izdelovali oblikovno motivno in tehnološko podobne čipke. Vzorci so bili enostavni in so vključevali predvsem geometrijske elemente. Podobni so si bili tisti za šivanje in tisti za klekljane čipke, saj so ideje za čipke vsi črpali iz istih tiskanih

vzorčnikov. Vzorci, ki so se prijeli, so se hitro razširili. Vse, kar je bilo moderno v Italiji, je kmalu postalo moderno tudi v drugih velikih mestih Evrope in obratno.

17. stoletje: začetki slogovnih in tehnoloških razlik med čipkami

17. stoletje pomeni začetek prizadevanj po ustvarjanju slogovno in tehnološko raznolikih čipk. V tem pogledu se v obdobju od 1620 do 1690 na prizorišču evropskega čipkarstva zgodijo trije izjemno pomembni premiki, ki zaznamujejo podobo čipk in vplivajo na razmah in nadaljnji razvoj te hišne industrije oz. obrti.

Novost na prehodu 17. v 18. stoletje: sklenjena čipka po delih

Konec 17. stoletja je zaradi političnih razmer v Franciji proizvodnja dragih šivanih čipk upadla, na ta račun pa se je okrepila v Benetkah in Flandriji. Na veljavi so ponovno pridobile klekljane čipke, katerih proizvodnja je bila v preteklih desetletjih zaradi francoskih čipk (fr. point de france) precej zmanjšana.

V Franciji se jih je izdelovalo malo, saj so jih oblasti z dekretom prepovedale, ker da so manjvredne. Tudi vsi flandrijski centri je niso prevzeli. Sicer pa so tovrstne čipke narejene po delih masovno izdelovali vse do začetka 20. stoletja v »kmečki« Evropi. Uveljavile so se v oblačilni kulturi srednjih slojev, ki so si jih zaradi splošnega porasta življenjskega standarda zlahka privoščili.

18. stoletje: diferenciacija (raznolikost) čipk

Poglavitni značilnosti razvoja čipk v evropskem prostoru tekom 18. stoletja sta specializacija in še večja diferenciacija. Na trgu so prevladovale čipke velikih flandrijskih centrov, kot so Binche, Mechelen, Brugge. Sredi 18. stoletja je izjemno uspevala bruseljska čipka, v štiridesetih letih 18. stoletja se je uveljavila čipka valenciennes. Količinsko veliko in kvalitetno so čipke izdelovali v francoskih mestih Le Puy, Caen, Ronen, vendar, zanimivo, nikoli niso ustvarili čipke z lastno blagovno znamko. V tem času je v vsej Evropi poraba preprostih čipk močno naraščala, istočasno pa je v starih centrih Alencon in Sedan upadala proizvodnja težkih šivanih čipk. A ni zamrla. Šivane čipke so ostale čipke prestiža, dokaz resničnega bogastva in prefinjenega okusa. V domeni plemstva in aristokracije.

19. stoletje: čipka izginja iz sveta mode

Konec 18. stoletja zgodovino evropskih držav zaznamuje francoska revolucija. Naznani konec fevdalizma in korenitih družbenih sprememb. Plemstvo, največji odjemnik dragih čipk, je bilo izrinjeno iz javnega življenja in je ostalo brez družbene vloge. Skupaj z njimi so iz glamuroznega sveta mode začele izginjati čipke. Izgubile so vodilno vlogo v modi in njihova vloga se je vse bolj omejila na okrasne elemente posameznih oblačilnih kosov.

Z uveljavitvijo novega družbenega sistema se je v začetku 19. stoletja med evropskim prebivalstvom začela prebujati nacionalna zavest in zavest pripadnosti svojemu kraju, svojemu okolju. Oblikovali so se oblačilni kosi, značilni za posamezne kraje, posamezne pokrajine. Povsem podeželski kraji so začeli razvijati vsak svojo nošo, nekoliko drugačno od sosedove. Marsikdaj in marsikje z obiljem čipk. Posebej po tem izstopajo različna, s čipkami okrašena naglavna pokrivala. To je čipkarski industriji dalo nov zagon, kajti pod vplivom nove »kmečke« mode je tudi meščanstvo postalo večji potrošnik čipk, zlasti klekljanih.

Največja novost v 19. stoletju pa je bila uveljavitev strojnih čipk. V širšem obsegu so jih začeli proizvajati na začetku 19. stoletja. Njihova prednost je bila v tem, da so lahko posnemale kateri koli tip historične čipke. S proizvodnjo strojnih čipk se je ukvarjalo nekaj znanih in uspešnih centrov, kot so Nottingham v Veliki Britaniji, Calais v Franciji ter St. Gallen v Švici. Konec 19. stoletja so ročno izdelane čipke počasi postajale umetnost, v uporabni sferi pa so jih uspešno nadomestile strojne čipke. V tem času izraz čipkarska industrija postane sinonim za proizvodnjo strojnih čipk.

V 19. stoletju so se uveljavile letne svetovne industrijske razstave.

20. stoletje: zaton čipkarske industrije

Vsako obujanje ročne proizvodnje v začetku 20. stoletja je bilo s tržnega vidika neuspešno. Glavno oviro so predstavljale strojne čipke pa tudi spremembe v načinu življenja žensk tistega časa. Ženske so se želele uveljaviti tudi izven svojega doma, zato so iskale vir zaslužka drugje, nevzpodbudno pa je bilo tudi slabo plačilo za opravljeno klekljarsko delo. Razen redkih izjem so čipke iz začetka 20. stoletja ostale tradicionalne in za komercialno uporabo nezanimive. Druga svetovna vojna je v Evropi dokončno uničila komercialno proizvodnjo čipk. Čipkarstvo se odtlej ohranja kot posebnost nekega prostora, kjer je že bilo tradicionalno razvito. Posamezniki, društva čipkaric ali šole klekljajo ali šivajo čipke zaradi lastnega užitka, za turistične namene ali zato, da ohranjajo dediščino svojih prednikov živo. Nove čipke, ki kljub vsemu nastajajo, pa so večinoma rezultat individualne kreativnosti.

Čipka danes

Konec osemdesetih let 20. stoletja čipkarstvo dobi nov zagon. Na novo se odkrivajo stari tradicionalni vzorci, raste potreba po kvalitetnem praktičnem klekljarskem znanju, po obvladovanju najzahtevnejših elementov in tehnik klekljanja, pojavijo se tudi mladi oblikovalci tekstilij, ki se spoprimejo z izzivom ustvarjanja sodobnih čipk.

To je bil tudi čas odpiranj majhnih specializiranih trgovin, ateljejev in galerij s čipkami. Njihova ponudba temelji na kakovostno izdelanih, tehnično izpopolnjenih in novo oblikovanih sodobnih čipkah ter nekonvencionalnih izdelkih z vgrajeno (idrijsko) čipko. (povzeto po Idrijska čipka, z nitjo pisana zgodovina)

Klekljanje v Žireh

Začetki klekljanja na Žirovskem segajo v drugo polovico 19. stoletja. Če je takrat pomenilo klekljanje kot dodaten vir zaslužka k prepotrebni boljšemu ekonomskemu položaju družine, danes pomeni predvsem aktivno preživljanje prostega časa, umetniško ustvarjanje in ohranjanje žirovskega klekljanja.

Začetke klekljanja na Žirovskem so prinesle žirovske žene in dekleta iz sosednje rudarske Idrije, ko so se v drugi polovici 19. stoletja tja hodile učiti te ročne spretnosti. Leta 1883 je bil v Žireh organiziran prvi trimesečni klekljarski tečaj, ki naj bi ga vodila neka žena iz Idrije. V šolski kroniki za to leto zasledimo zapis, ko kronist toži nad silno nerednim obiskom delavne šole. Vzrok tega naj bi bilo množično klekljanje tako deklet kot fantov. Žirovski nadučitelj Leopold Božič je šest let kasneje (1889) za Logaško Okrajno glavarstvo zapisal: "Razen kmetovanja se ljudstvo peča z rokodelstvom in ženske naredo veliko čipk." (Ribnikar, 2004, 102) Revščina in pomanjkanje je prisililo mnoge Žirovke in Žirovce, da so se naučili te obrti. Klekljalo se je predvsem za zaslužek, saj je mnogim predstavljal v zimskem času edini vir dohodka. Ko je bilo delo na polju pospravljeno, so sedli za "pouštr" in klekljali. Sprva so čipke prodajali s krošnjarnjenjem, kasneje točneje 1896, pa je domačin Anton Primožič ustanovil prvo trgovino s čipkami. Sam je že leta 1888 ustanovil podjetje za odkup in prodajo čipk. Kasneje pa je odprl še trgovino. Župnijska kronika navaja, da je bilo klekljanje v Žireh pred prvo svetovno vojno sila donosna obrt ter da so nekatere najbolj izvežbane žene zaslužile dnevno več kot moški pri težaških delih. Ravno v tem je vzrok množičnega klekljanja po hribih in dolinah.

Trgovci s čipkami so jih izvažali največ na Dunaj in celo v Ameriko, kasneje tudi v Dalmacijo in ostale dežele Kraljevine Jugoslavije. Zaradi množičnosti klekljanja so Žiri postale središče čipkarstva in posledično je državna oblast 1906 ustanovila čipkarsko šolo v Žireh ter poskrbela za učiteljsko moč. Takrat je Žireh klekljalo okoli 200 ljudi, z ustanovitvijo čipkarske šole pa se je ta obrt razcvetela in doživela svoj razmah. Za to je bila najbolj zaslužna prva in takrat edina strokovno usposobljena učiteljica klekljanja na žirovskem Leopoldina Pelhan. Po rodu iz Idrije je na Dunaju opravila triletni

strokovni čipkarski tečaj. Bila je najboljša čipkarica iz Idrije in na Dunaj poslana kot štipendistka idrijskega rudnika. Čipkarsko šolo je učila od njene ustanovitve leta 1906 do 1936, ko je zapustila Žiri. Velike zasluge za poučevanja mlajših rodov imata še učiteljici pok. Angelca Jesenko in Marica Albreht. Slednja tudi predseduje današnjemu Klekljarskemu društvu Cvetke. Vse tri so izučile mnoge generacije klekljanja. Klekljanje je desetletja mnogim družinam na Žirovskem predstavljalo kot dodaten in velikokrat prepotreben zaslužek k boljšemu in večjemu družinskemu proračunu, ki je zagotavljal socialno varnost posameznika in celotne družine. Poleg vira zaslužka je klekljanje imelo tudi družaben pomen, saj je ob druženju, pogovoru in petju čas hitreje minil. Žirovska čipka se od ostalih razlikuje po posebnostih v klekljarskih tehnikah, elementih, vzorcih ter poimenovanju klekljarskega pribora. (Stanonik, 1970, 180-196)

Danes klekljanje pomeni predvsem umetniško ustvarjanje in preživljanje prostega časa. Tradicijo in promocijo žirovske čipke poleg Klekljarske šole Žiri, ki neprekinjeno deluje že od njene ustanovitve in prenaša znanje na mlajše rodove učencev osnovne šole Žiri, ohranjata še Hiša klekljane čipke A. Primožič 1888 in prostovoljno klekljarsko društvo Cvetke. Slednje že od leta 2006 prireja konec aprila in v začetku maja Slovenske klekljarske dneve. V teh dneh vse klekljarske poti vodijo v Žiri, kjer si lahko ogledate bogate razstave klekljanih čipk. Ob razstavah se odvijajo klekljarske delavnice, prikaz klekljanja in različne spremljajoče dejavnosti (www.ziri.si, 5. 12. 2015).

Ob 110-letnici delovanja Čipkarske šole Žiri smo izvedli tudi projekt Živeti čipko; čipko smo skušali pokazati kot stalno oz. možno spremljevalko vsakdanjega življenja Žirovcev.

3. RAZISKOVALNI DEL

3.1. METODOLOGIJA

Za metodologijo raziskovalnega dela sva uporabili anketo in intervju z dvema sodobnima oblikovalcema, ki v svoje delo vključujeta žirovsko čipko: Manco Ahlin in Tomažem Dražem.

3.1.1. Opis vzorca raziskave

Odločili sva se, da bodo na anketna vprašanja odgovarjale ženske, saj je namreč klekljanje predvsem ženska ročna spretnost. Razdelili sva jih v dve starostni skupini - ženske nad 40 let (15) in osnovnošolke (20).

3.1.2. Opis merskega instrumenta

Anketa je bila sestavljena iz 28 vprašanj, večinoma zaprtega tipa (Priloga). Le nekaj vprašanj je bilo delno odprtega tipa.

Vprašanja za intervju z Manco Ahlin sva napisali vnaprej, potem pa sva med samim intervjujem dodajali podvprašanja. Pri Tomažu Dražu pa je stekel prost pogovor.

3.1.3. Opis postopka zbiranja podatkov

Anketo smo razdelili tako pri pouku kot tudi starejšim Žirovkam – nekaj je bilo članic krajevnega klekljarskega društva Cvetke, večinoma pa so bile naključne krajanke.

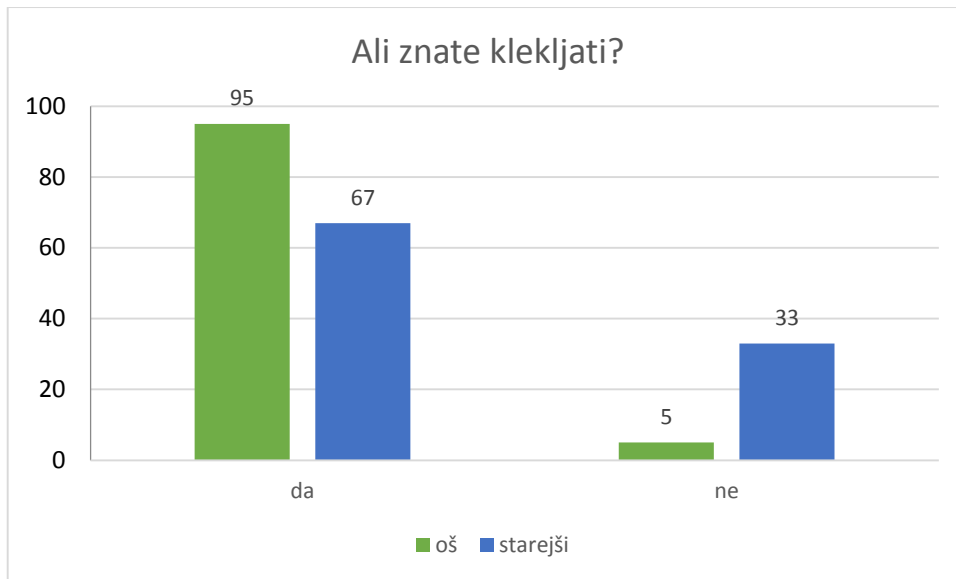
Intervju sva izvedli ob obisku gospe Mance Ahlin v Žireh. Manca je namreč v oktobru odprla svojo klekljano instalacijo 'Pogled skozi čipkasto okno na Žiri'. Instalacija naju je pritegnila, in ker je pri njej uporabila svoje znanje klekljanja žirovske čipke na bolj sodoben način, sva se odločili za intervju z njo. Intervju sva posneli vnaprej na diktafon. Poleg tega v nalogi predstaviva tudi delo pletilnega studia Draž. Informacije o delu le-tega sva pridobili na šoli, saj sta Urška in Tomaž Draž sodelovala prav z našo čipkarsko šolo, in pa pri samem obisku pletilnega studia Draž.

3.1.4. Obdelava podatkov

Podatke, pridobljene v anketi, sva prešteli in statistično obdelali s pomočjo računalniškega programa Excel. V tem istem programu sva kasneje izdelali tudi grafe, nato pa opravili še besedno analizo podatkov. Deleži odgovorov v anketi so predstavljeni odstotkovno.

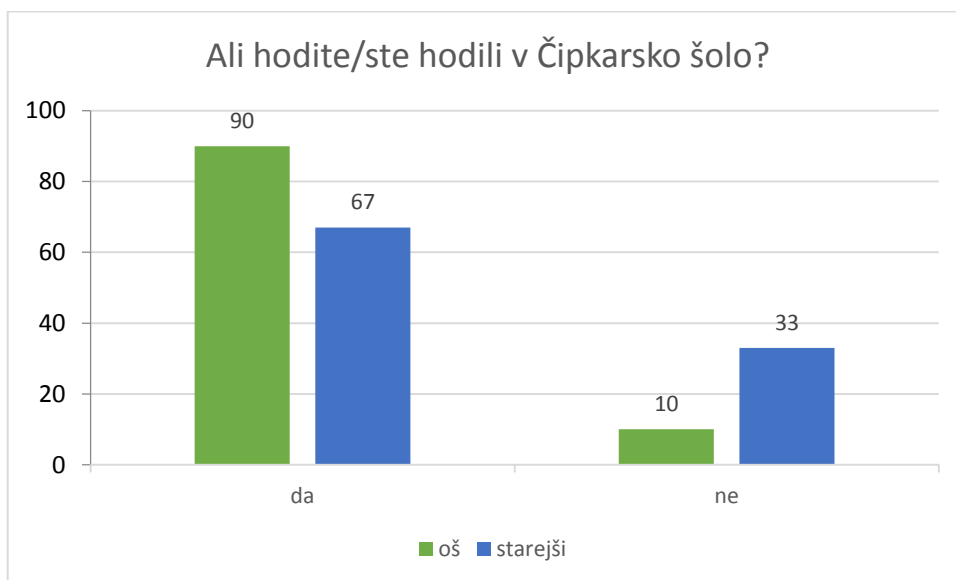
Intervju, pogovor in prenos čipke v drug luknjičast tekstilni medij navajava v nadaljevanju.

3.2. REZULTATI

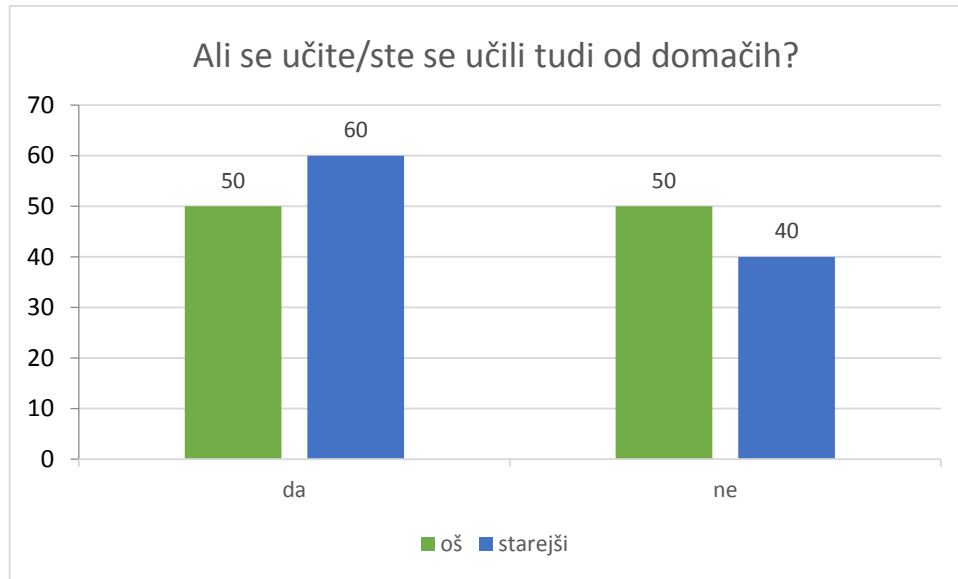
Graf 1: Klekljarsko znanje

Iz grafa je razvidno, da večina žirovskih žensk zna klekljati, med njimi kar 95 % anketiranih osnovnošolk, kar pomeni, da je tradicija klekljanja še vedno zanimiva tudi za mlade. Četudi morda ne obiskujejo čipkarske šole, pa znanje usvajajo doma. Pri starejših lahko vidimo, da zna klekljati 67 % oz. 2/3 žensk.

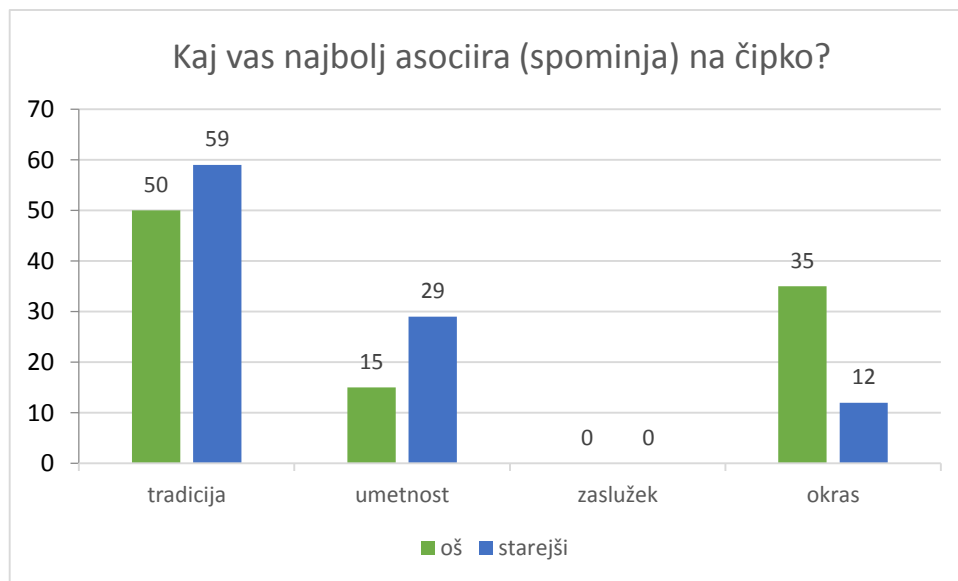
Graf 2: Učenje v Čipkarski šoli

Odgovori s strani starejših žensk so pri drugem vprašanju enaki, kar pomeni, da se niso vse klekljarice naučile spretnosti v klekljarski šoli. Pri osnovnošolkah pa opazimo razliko, ki nam pove, da se je eno izmed deklet naučilo klekljati samo od domačih.

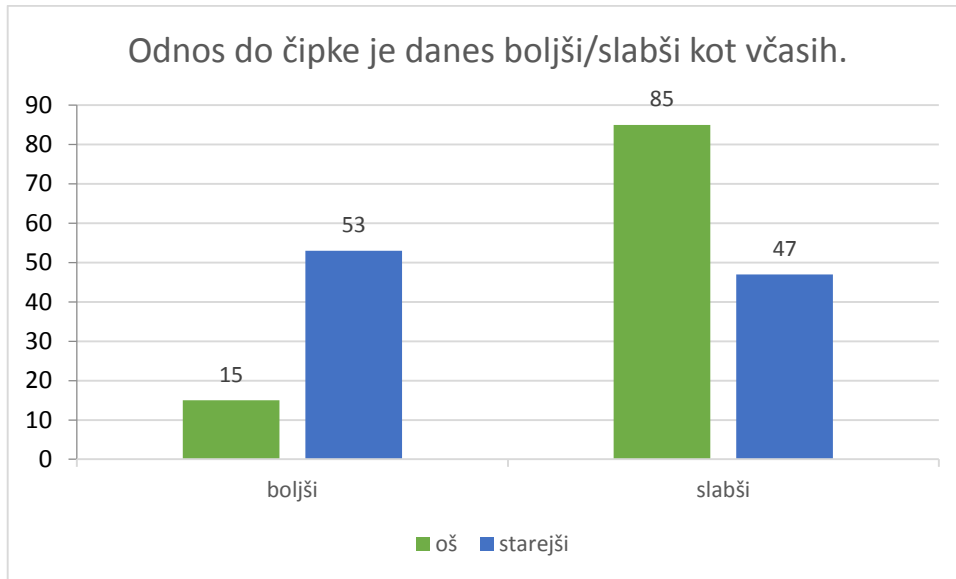
Graf 3: Učenje doma

Pol anketiranih deklet se je verjetno s klekljanjem seznanilo v osnovni šoli, pol pa je znanje črpalo tudi od domačih. 60 % starejših se je učilo od domačih, 40 % pa se klekljanja doma ni učilo.

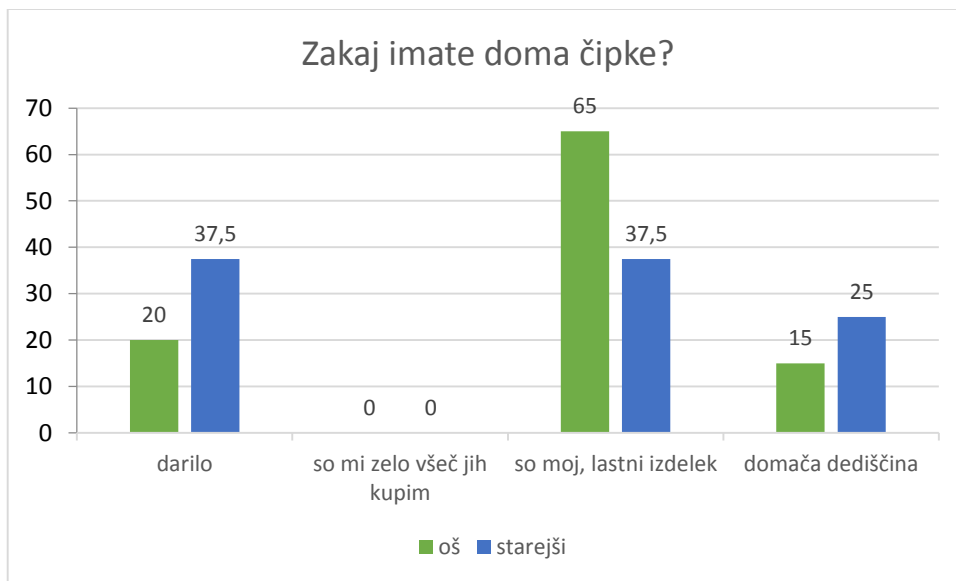
Graf 4: Asociacija na čipko

Zanimivo je, da nihče na čipko ne gleda kot na zaslužek, ampak se najprej spominja na tradicijo - tako starejši kot mlajši. Več osnovnošolk čipka asociira na okras, in sicer 35 % anketiranih, kot pa pri starejših ženskah, kjer se na okras spomni samo 12 % žensk. Z umetnostjo čipko povezuje več starejših (29 %) kot pa osnovnošolk (15 %).

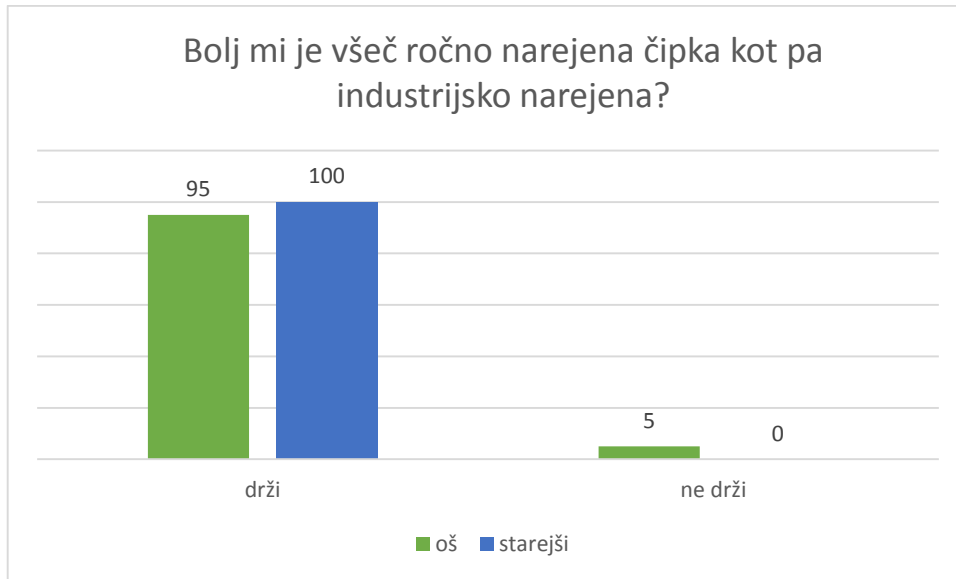
Graf 5: Odnos do čipke

Večina osnovnošolk (85 %) je obkrožilo, da je odnos do čipke danes slabši kot včasih. Pri starejših lahko iz grafa vidimo, da so mnenja deljena.

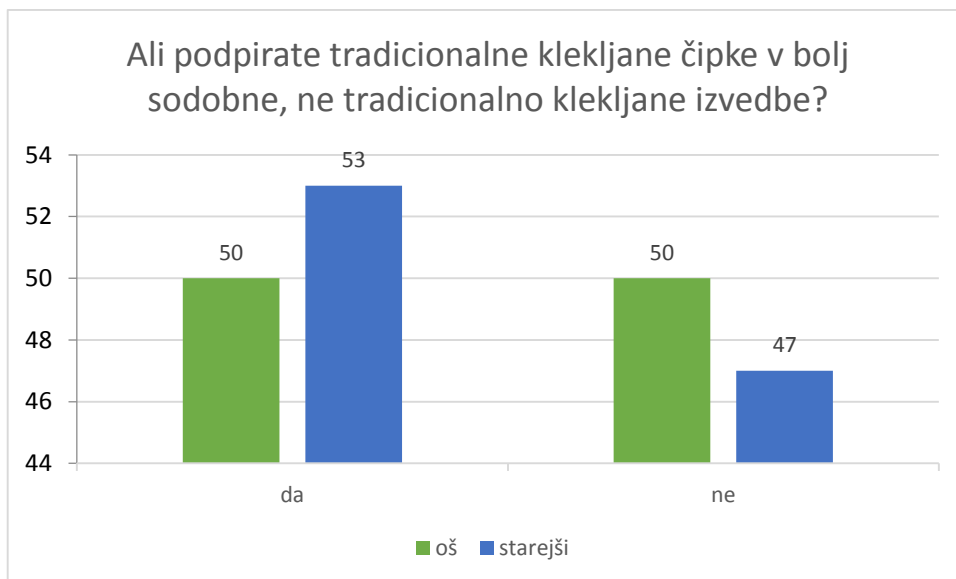
Graf 6: Čipka doma

Nobena izmed anketiranih ne kupuje čipk, kar pomeni, da jih delajo same, to je razvidno tudi iz grafa – večina odgovorov je bilo namreč, da je čipka njihov lastni izdelek in to predvsem pri mladih (65 %). Stolpca, ki nam povesta, da imajo osnovnošolke in starejše doma čipko zaradi domače dediščine ali kot darilo, sta približno enaka. Razlika je samo v tem, da je pri starejših veliko bolj v navadi, da se obdarujejo s čipko. Mogoče razlog za to najdemo tudi pri enem od prejšnjih vprašanj, kjer starejše čipko povezujejo tudi z umetnostjo in se jim verjetno zato zdi tudi primerno darilo.

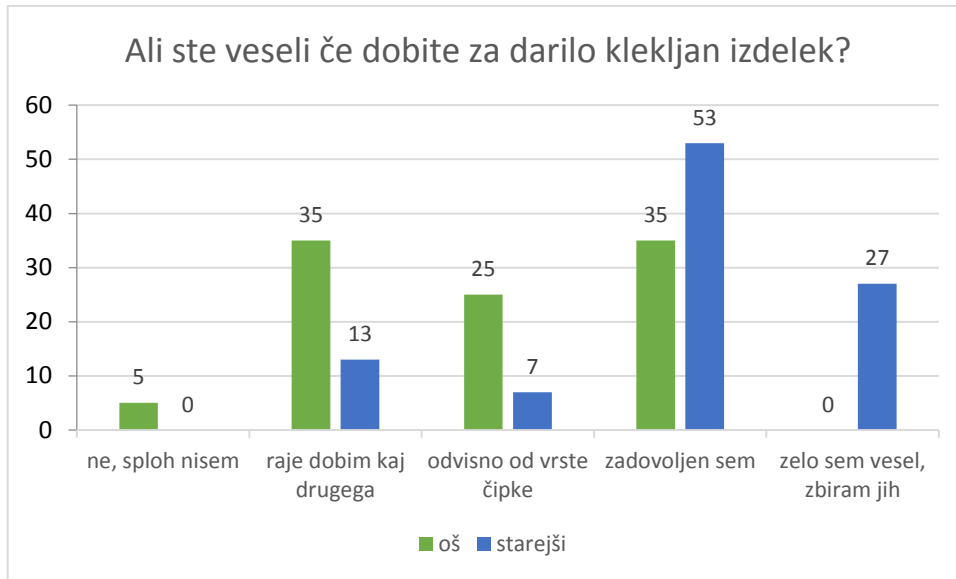
Graf 7: Ročna ali industrijsko narejena čipka

Zanimivo se nama zdi, da so vse anketirane obkrožile, da imajo ročno čipko raje kot industrijsko narejeno. Le eno dekle odstopa iz skupnega mnenja o nastanku čipke. Po drugi strani pa to lahko povežemo s tradicijo klekljanja in podporo le-tej.

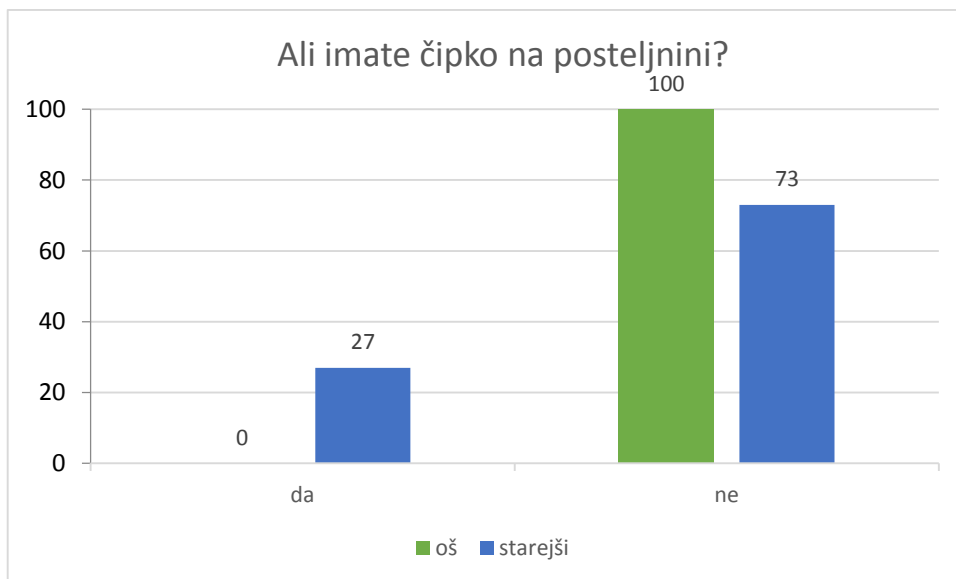
Graf 8: podpora tradicionalne ali ne tradicionalne čipke?

Iz grafa je razvidno, da je tako pri mladih kot pri starejših sprejemanje sodobne, netradicionalne čipke dokaj dobro, in sicer je pri obeh starostnih skupinah podpiranje okoli 50 %. Kljub deležem za tradicijo pri prejšnjem odgovoru torej ne nasprotujejo nastanku/prenosu klekljane čipke v bolj sodobne izvedbe.

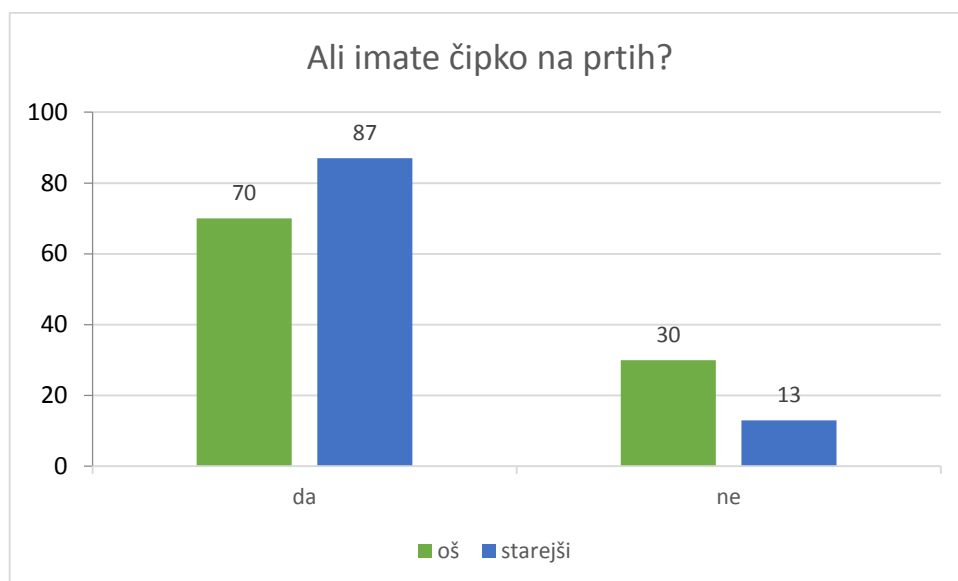
Graf 9: Čipka kot darilo

Vidi se, da so klekljanega izdelka bolj veseli starejši kot pa mlajši. Nekateri namreč čipke tudi zbirajo (27 %). Meniva, da podatek, da le 5 % mlajših ni zadovoljnih s čipko in jih je 35 % (kar 1/3) zadovoljnih, tudi govori v prid čipki.

Graf 10: Čipka v posteljnini

Nobena izmed osnovnošolk nima posteljnine, ki bi vsebovala čipko. Drugače je pri starejših - kar 27 % (skoraj 1/3) anketiranih žensk jo ima. Razloge za to najbrž iščemo v lahki dostopnosti otrokom in mladini blizu potiskanih posteljnini.

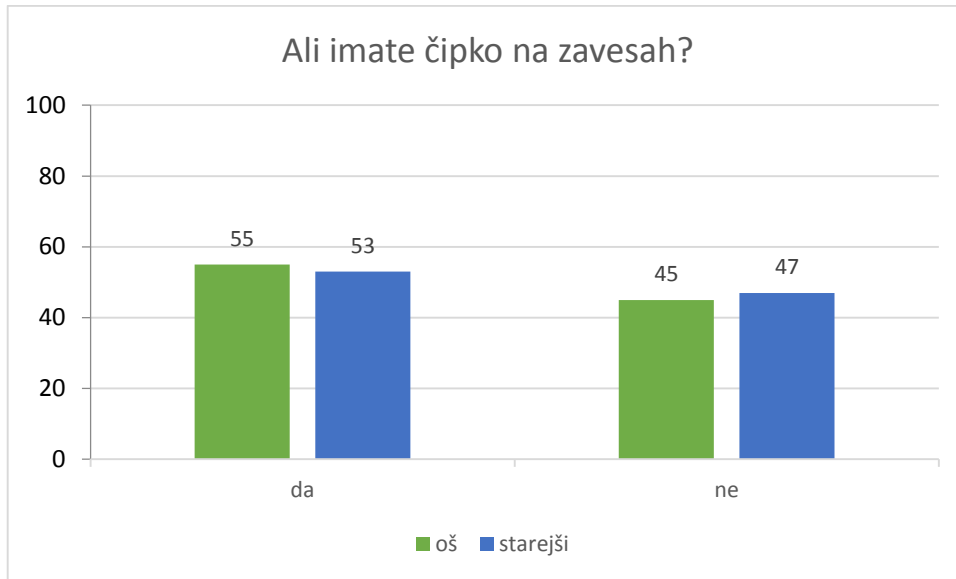

Graf 11: Čipka v prtih

Čipka na prtih je bolj pogosta kot na posteljnini in to predvsem pri starejših (87 %). Pri mlajših je 70 % odgovorilo, da imajo doma čipko v prtu, 30 % anketiranih pa je nima. Odgovori kažejo na to, da je čipka tudi uporabna.

Slika 1: Primer čipke - prta

Graf 12: Čipka v zavesah

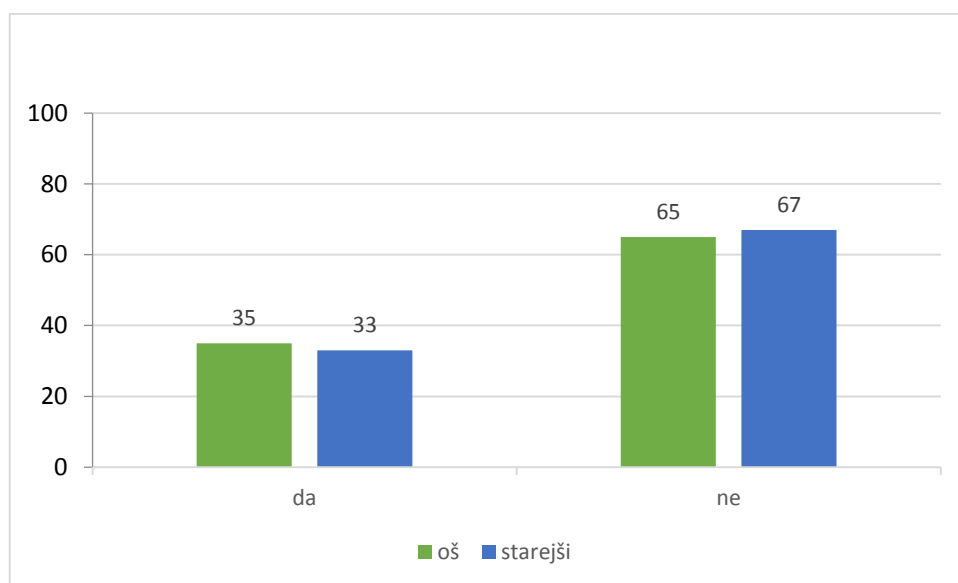
Čipka na zavesah je podobno pogosta tako pri starejših kot tudi pri mlajših. Razmerje odgovorov *da* in *ne* je zelo podobno, razlika je minimalna. Približno 53 % starejših ima čipko v zavesah. Ob tem pa domnevava, da je tako visok delež pritrdilnih odgovorov zato, ker so Žiri eno od večjih (redkih) klekljarskih središč, in verjetno v drugih krajih ni tako.

Slika 2: Primer čipke, všite v zavese

Slika 3: Primer čipke na robu zavese

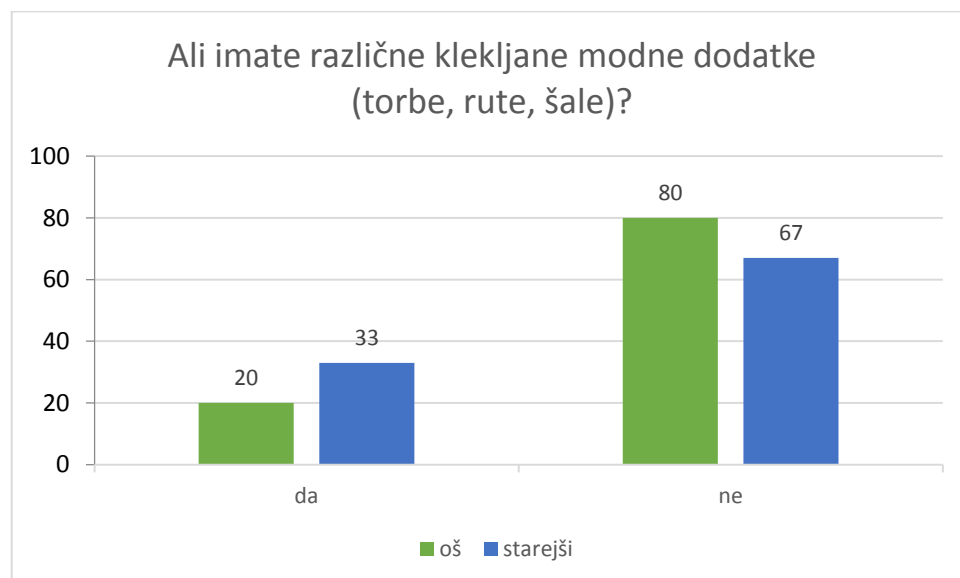

Graf 13: Čipka v oblačilih

Klekljana čipka v oblačilih je zagotovo manj pogosta kot industrijsko narejena čipka. Približno 35 % osnovnošolk in 33 % starejših ima čipko v oblačilih, kar se kljub vsemu zdi zelo visok delež.

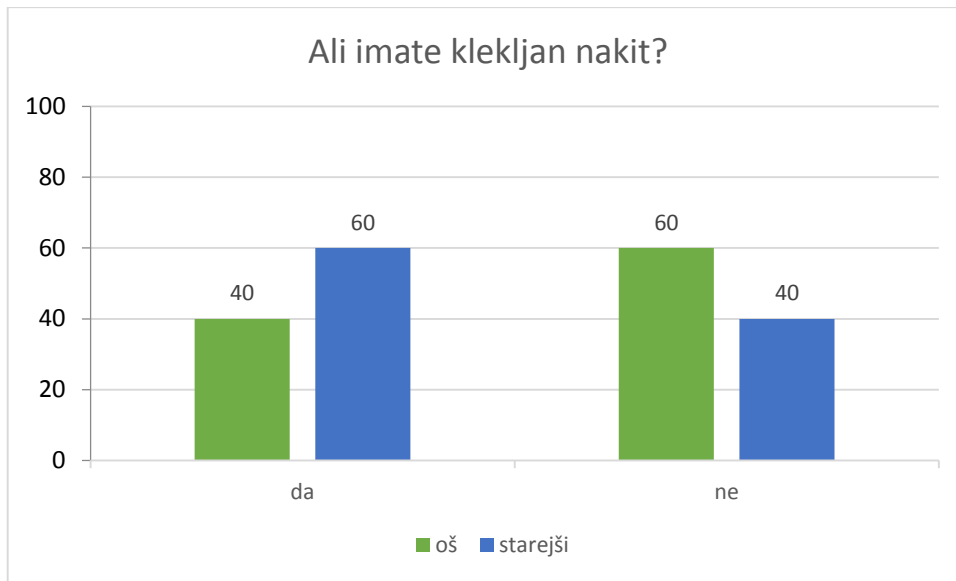

Slika 4: Primer tradicionalne čipke na majici

Graf 14: Čipka v modi

Zanimivo je, da ima tudi nekaj osnovnošolk (20 %) klekljane modne dodatke. Velika verjetnost je, da je tradicionalno čipko že zamenjala industrijsko narejena čipka. Pri starejših ima klekljane modne dodatke 32 % vseh anketiranih.

Graf 15: Klekljan nakit

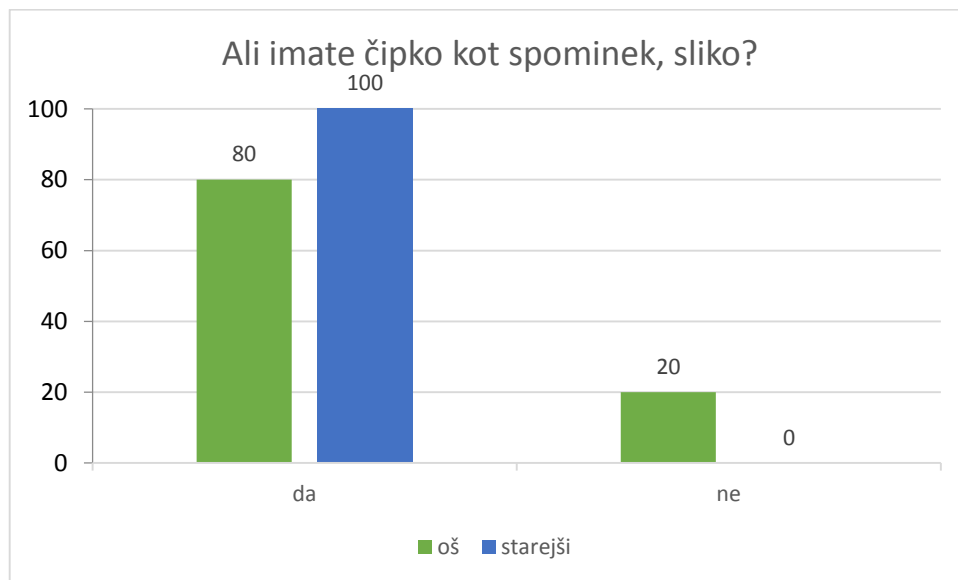
Klekljanega nakita pa ima več starejših in to kar 60 %. Ima pa klekljanega nakita tudi veliko osnovnošolk (40 %). Da je klekljan nakit tako popularen, je verjetno krivo tudi dejstvo, da ga izdelujemo v čipkarski šoli.

Slika 5: Primer klekljane zapestnice na mlajši uporabnici

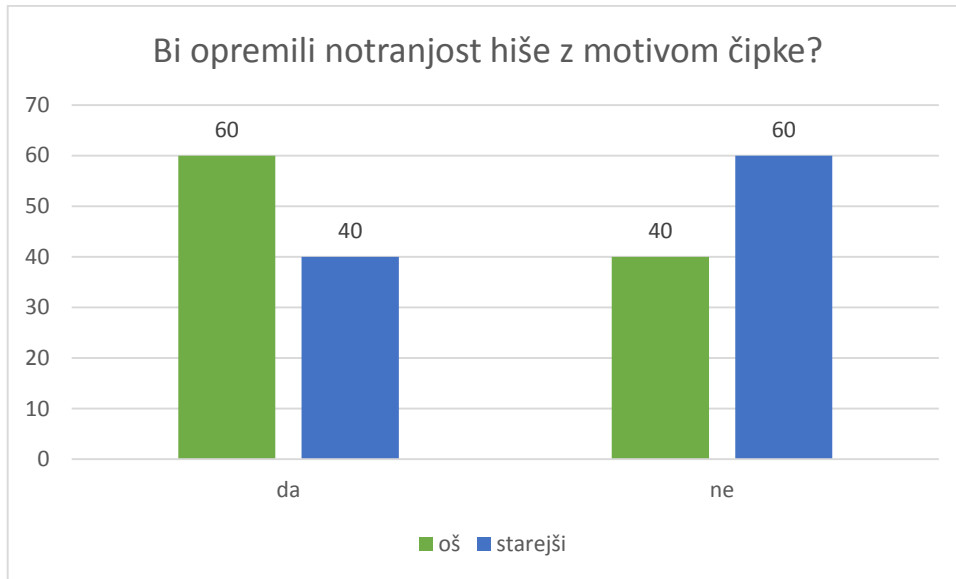

Slika 6: Primer klekljane zapestnice na starejši uporabnici

Graf 16: Čipka kot spominek

Prav vse starejše imajo čipko doma kot spominek oz. sliko. Od osnovnošolk ima čipko za spominek 80 % vseh anketiranih.

Graf 17: Čipka kot notranjost hiše

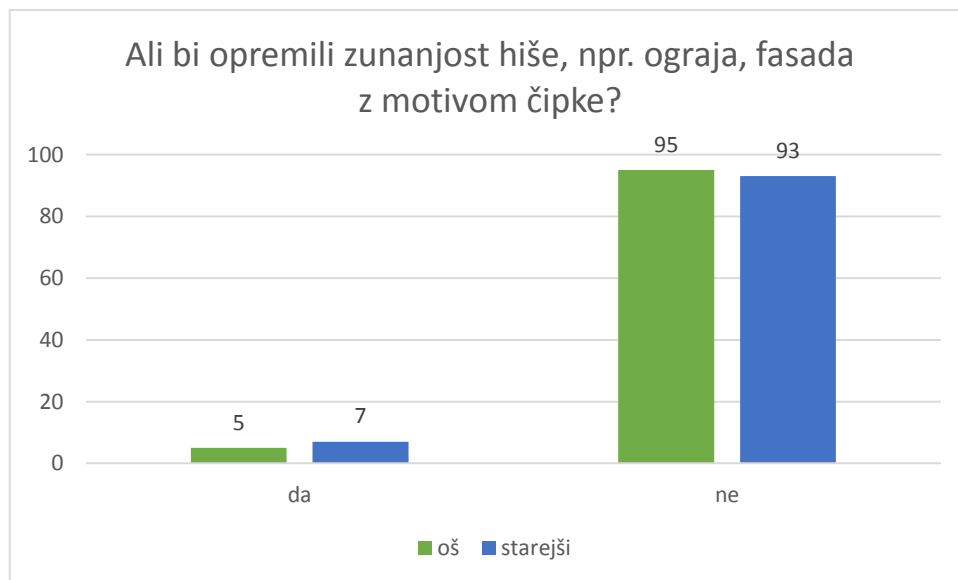
Kar 60 % anketiranih starejših notranjost hiše ne bi opremili z motivom čipke. Zanimivo je, da bi enak odstotek osnovnošolk hišo opremil z motivom čipke. Morda je razlog v tem, da mladi radi preizkušamo kaj novega oz. tudi spremljamo modne trende, in smo že zasledili super možnosti uporabe čipke v notranjem dekorju.

Slika 7: Primer čipke v notranjem dekoriranju – novoletna jelka

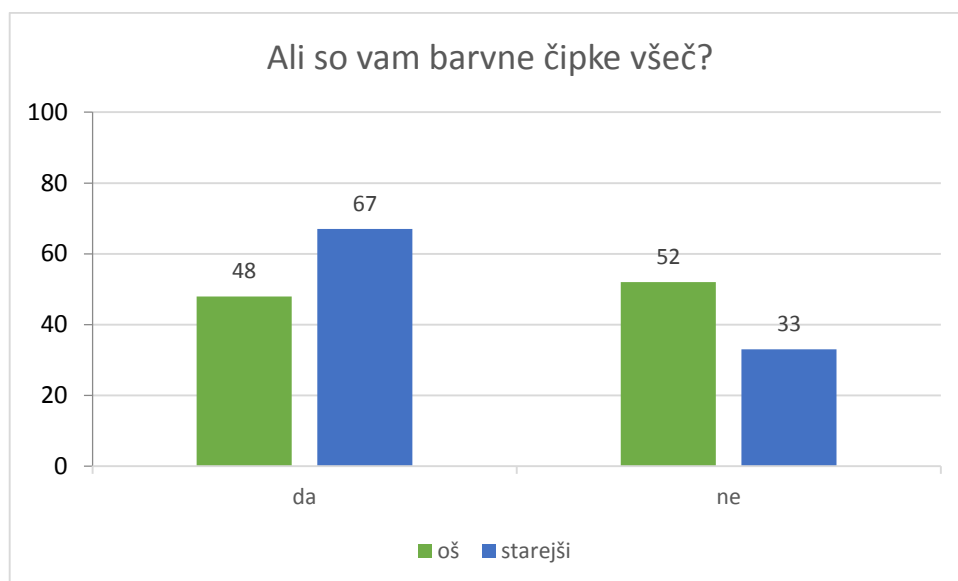

Slika 8: 'Da ne pozabim' fotografija – klekeljni kot priponke

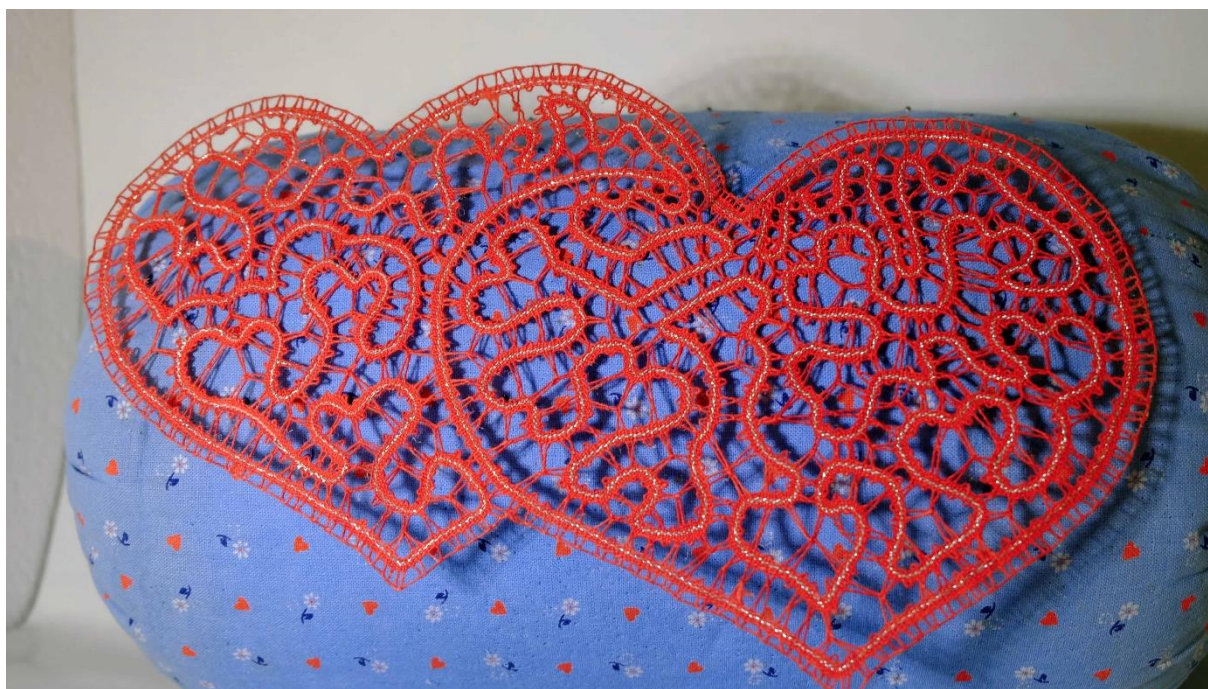
Graf 18: Čipka kot zunanost hiše

Zelo majhno število vseh anketiranih, tako osnovnošolk kot starejših, bi z motivom čipke okrasilo zunanost hiše npr. ograjo, fasado. Morda si niti ne predstavljajo vseh možnosti, ki pa so v tujini že uveljavljene, morda čipko povezujejo z občutljivim materialom, in ga v zunanjih (vremenskih) razmerah ne bi upali uporabiti. Mogoče je tudi razlog v tem, da je hiša lasten dom in se posameznik z njim lahko identificira – drugače bi se odločili, če bi šlo za kakšno kulturno ustanovo ipd. Naju pa je navdušila maketa nove čipkarske šole, ki so jo v letošnjem šolskem letu izdelali najini vrstniki.

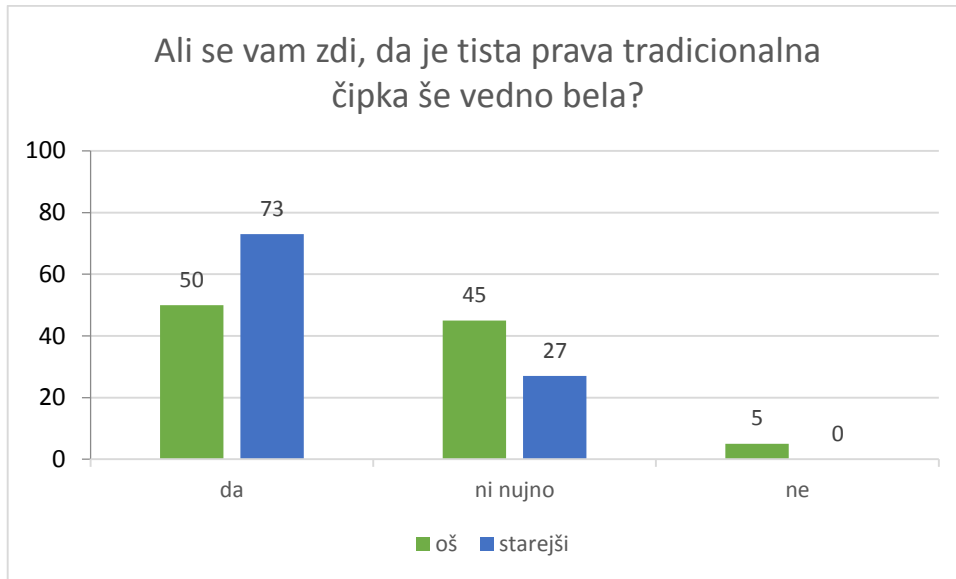

Graf 19: Barvne čipke?

Starejšim (67 %) so barvne čipke nekoliko bolj všeč kot mlajšim. Mogoče zato, ker barvnih čipk včasih še ni bilo in so bile vse bele, pa se jim to zdi korak v razvoju čipke.

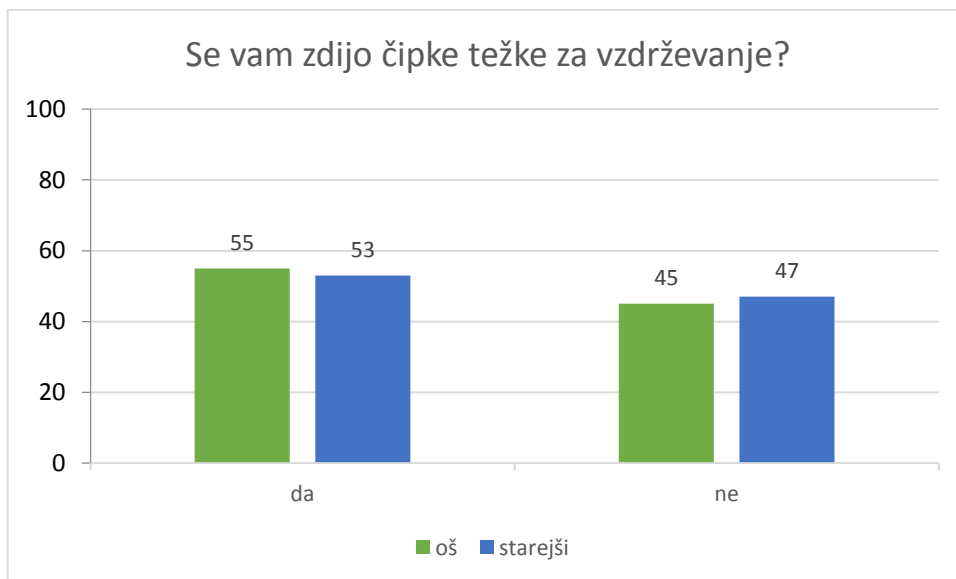

Slika 9: Primer barvne čipke

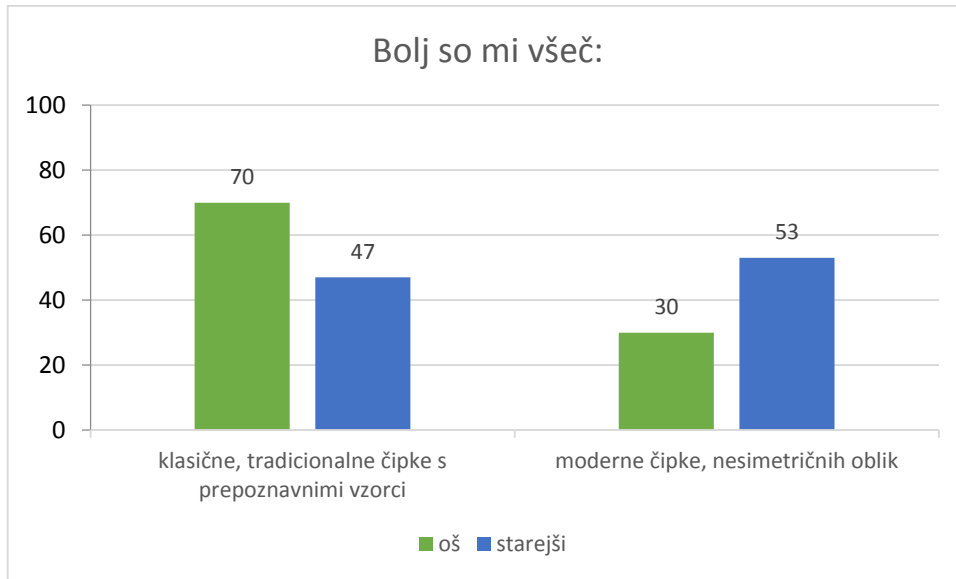
Graf 20: Bela tradicionalna čipka?

Večini starejših (72 %) se še vedno zdi da bi morala biti prava tradicionalna čipka še vedno bela, med tem ko so osnovnošolke že malo bolj skeptične o barvi tradicionalne čipke. 50 % jih misli, da bi morala biti tradicionalna čipka še vedno bela, 4 % so mnenja, da ne, 46 % pa, da ni nujno, da bi morala biti tradicionalna čipka ravno bela – o tem verjetno niso razmišljale.

Graf 21: Vzdrževanje čipke

Pri odgovorih o vzdrževanju čipke so bili odgovori starejših in mlajših zelo podobni. 55 % osnovnošolk je odgovorilo z da, ostalih 45 % pa z ne. Pri starejših pa je z odgovorom da odgovorilo 52 % vseh anketiranih. Ostala slaba polovica meni, da ne. Sicer je čipka iz bombažne niti in ne bi smela delati posebnih težav – bi jo bilo pa potrebno pred samo uporabo prej oprati, da ne bi potem spremenila velikosti.

Graf 22: Preferenca klasičnih in modernih čipk

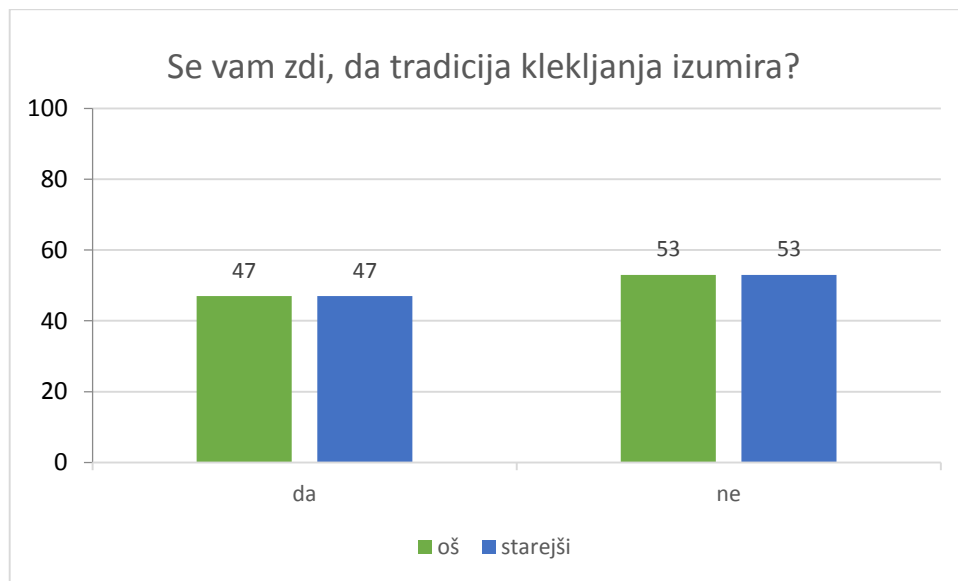
Veliko več mlajših (70 %) se je odločilo, da so jim bolj všeč klasične čipke s prepoznavnimi vzorci. Starejšim pa so nekako bolj všeč moderne čipke, ki so nesimetričnih oblik. Navedeno naju je glede na prejšnje odgovore in kolikor pozna najino generacijo, kar presenetilo, ker to ne govori v prid 'uporništvu' najstnikov.

Slika 10: Primer tradicionalne čipke – tako motiva kot vzorca

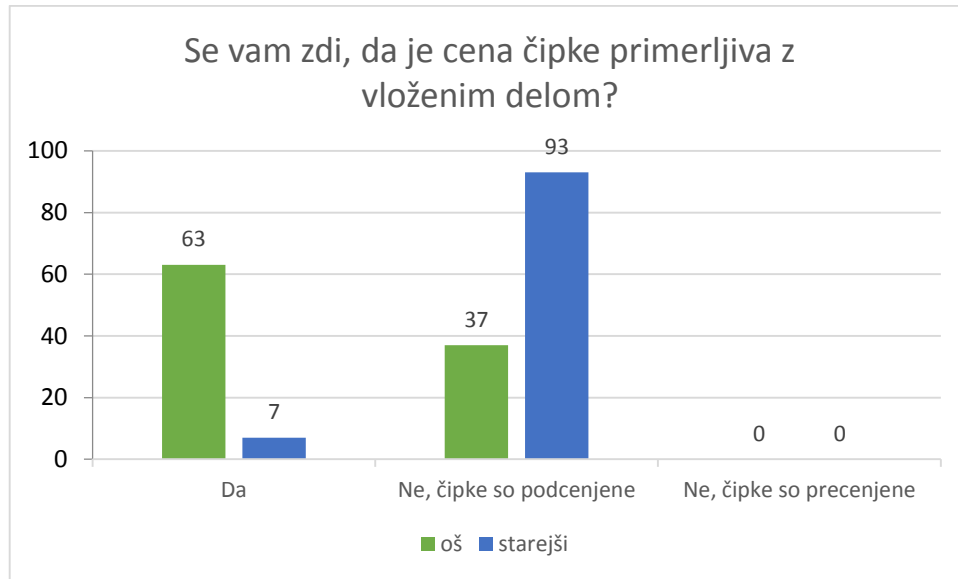

Slika 11: Bolj moderno oblikovana čipka

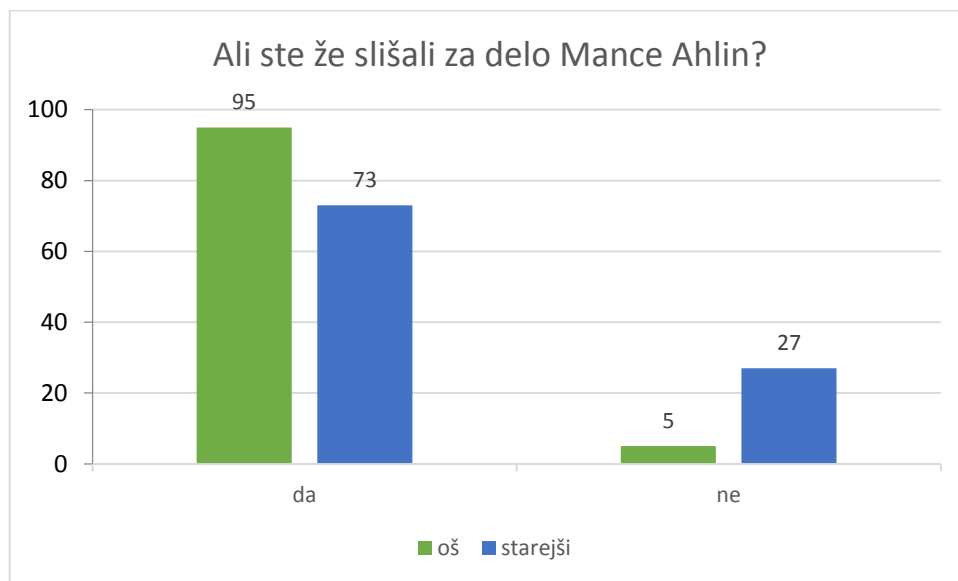
Graf 23: Izumiranje klekljarske tradicije

Pri tem vprašanju so bili odgovori osnovnošolk povsem enaki kot odgovori starejših. 47 % osnovnošolk in starejših je mnenja, da tradicija klekljanja izumira. Ostalih 53 % pa je mnenja da ne, kar je dobro, saj dokler imamo upanje, da ta tradicija ne bo izumrla, smo za to pripravljeni tudi kaj storiti. Zagotovo v prid negovanju tradicije priča tudi naša čipkarska šola, ki letos praznuje 110-letnico delovanja. V letošnjem šolskem letu je namreč vanjo vključenih približno $\frac{1}{4}$ vseh osnovnošolk in tudi osnovnošolcev. Za tradicijo klekljanja pa v Žireh skrbi tudi društvo Cvetke, ki prav letos praznujejo 10-letnico delovanja in imajo okrog 100 aktivnih članic.

Graf 24: Ustreznost cene čipke

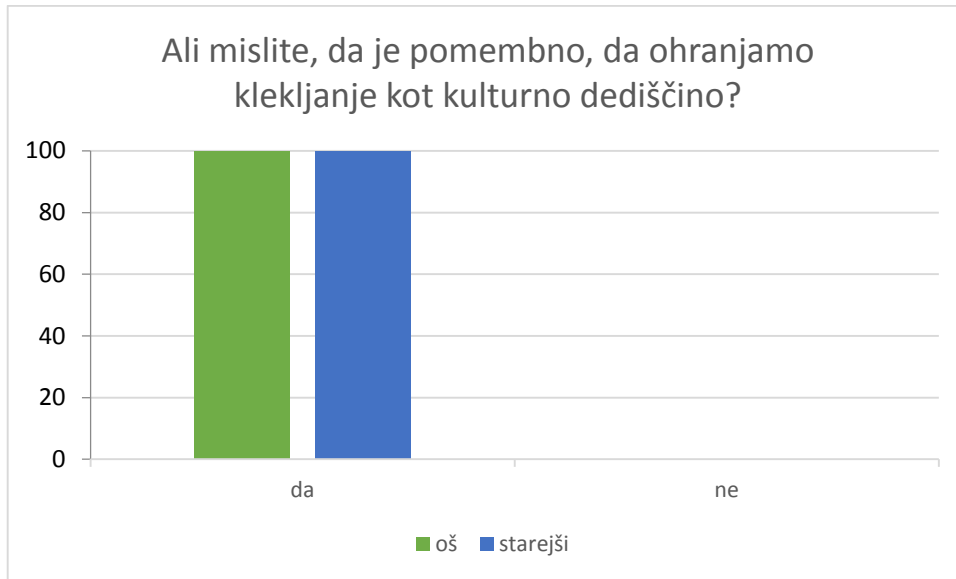
Zanimivo je, da čisto nihče ni odgovoril, da so čipke precenjene. Vidi pa se, da je velika večina starejših (92 %) istega mnenja, in sicer da so čipke podcenjene. To je razumljivo, saj najbrž le one vedo, koliko kakšno delo je vloženo v res lepo in kvalitetno čipko. 62 % osnovnošolk je odgovorilo, da je cena čipke primerljiva z vloženim delom.

Graf 25: Delo Mance Ahlin

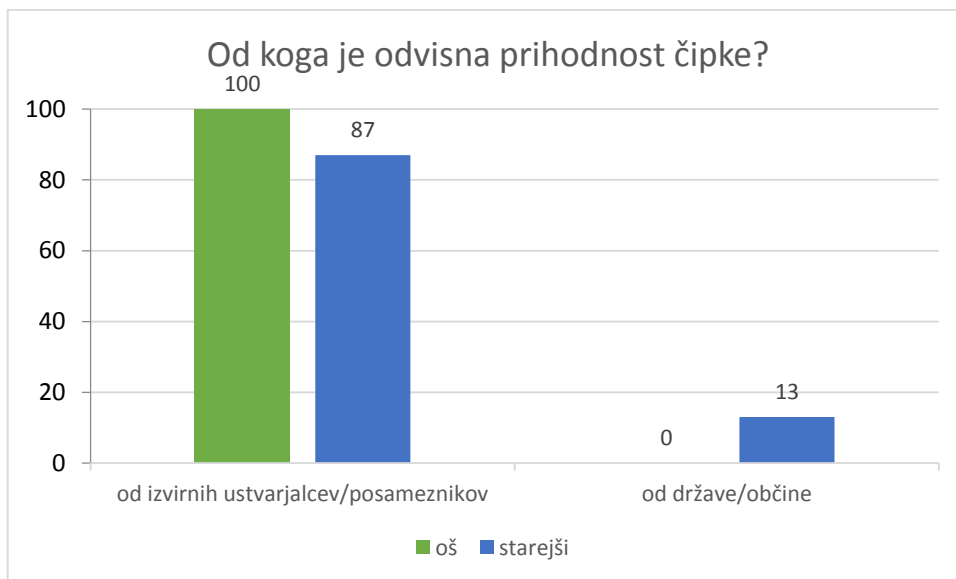
Presenetilo naju je, da so mlajši boljše seznanjeni z delom Mance Ahlin kot pa starejši. Pri starejših je kar tretjina ne pozna, kar pomeni, da tudi še niso videli dela v kinodvorani. Mlajši jo verjetno poznajo tudi zaradi tega, ker smo si v okviru pouka ogledali njeno kreacijo iz konopljne vrvi.

Mnenja: Vsa mnenja so pozitivna. Vsem se zdi predvsem, da je zelo inovativna oz. izvirna, in mislijo, da je za nekaj takega potrebno veliko dela, truda in nadarjenosti. Všeč jim je način prenašanja čipke na bolj moderen in ustvarjalen način. Veliko jih je izpostavilo, da jim je čipka v kinodvorani zanimiva, nekateri pa celo, da to čipko spoštujejo.

Graf 26: Klekljanje kot kulturna dediščina

Pri 27. vprašanju so bile žirovske ženske sklepčne, in sicer so čisto vse mnenja, da je za Žiri zelo pomembno, da ohranjamo klekljanje kot kulturno dediščino. Ker je tak tudi odstotek mlajših, sva mnenja, da bomo to dediščino negovali in jo prenašali tudi naslednjim rodovom. Torej – se nam ni bati za prihodnost žirovske čipke.

Graf 27: Prihodnost čipke

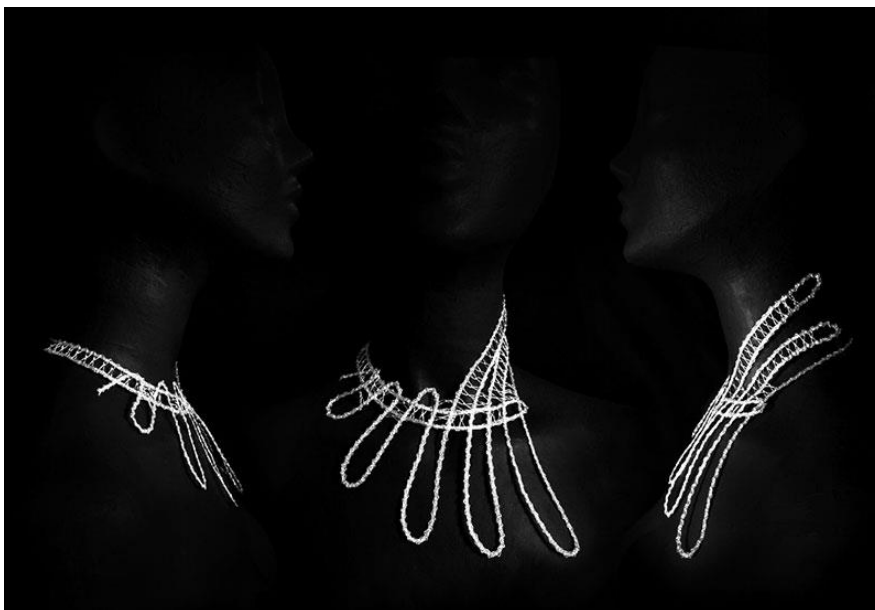
Zanimivo je, da le 13 % starejših predvideva, da je prihodnost čipke odvisna od občine oziroma države, vse ostale - vključno z vsemi dekleti iz osnovne šole – pa menijo, da je prihodnost odvisna od izvirnih ustvarjalcev, kot je npr. Manca Ahlin, in od posameznikov. Skladno z odgovori na prejšnje vprašanje torej odgovornosti ne bomo prenašali na druge in čakali, da nas spodbujajo z državne ravni, ampak bomo sami kreirali usodo naše, žirovske čipke.

4. INTERVJU Z MANCO AHLIN

Odločile sva se za intervju z Manco Ahlin, Žirovko, ki je obiskovala Čipkarsko šolo Žiri, sedaj pa ustvarja v New Yorku, pod imenom MANTZALIN. Javnost, tudi žirovska, jo je predvsem opazila lansko leto, ko je v eni izmed newyorških restavracij naredila 'predelno steno' iz čipke, sicer narejeno iz konopljine vrvi. Ob praznovanju 60-letnice DPD Svoboda v Žireh pa je postavila tudi arhitekturni spomenik, prav tako iz čipke. Poleg tega je kot priznana oblikovalka čipko s pridihom starodobnosti uspešno vpeljala v moderno ero, v tretjo dimenzijo. Ker sva imeli priložnost Manco osebno srečati (skupaj še z dvema raziskovalkama), sva jo poprosili za intervju. Manca je povedala o svoji poti in tudi o tem, kako vidi čipke sedaj oz. kako čipke vidi svet v času čipa.

Slika 12: Luč Firefly (Vir: design.manzalin.com)

Slika 13: Nakit by Manzalin (Vir: design.manzalin.com)

Slika 14: Pogled skozi čipkasto okno (foto: Tanja Mlinar)

Kdaj ste se prvič srečal s klekljanjem oz. s čipko?

M: Prvič sem se z njo srečala v prvem razredu, ko mi je sošolka pokazala eno izmed že narejenih čipk in ker mi je bilo všeč, sem se tudi jaz prijavila v čipkarsko šolo.

Koliko časa že klekljate?

M: Od prvega razreda osnovne šole.

Kje ste se šolali?

M: Na Srednji šoli za oblikovanje in fotografijo, Arhitekturna univerza v Ljubljani in na Arhitekturni univerzi v Barceloni.

Zakaj arhitektura?

M: Zmeraj me je zanimala. Ko sem bila majhna, sem se velikokrat igrala v peskovniku in delala raznorazne skulpture, navdušil pa me je tudi moj oče, saj je bil mizar.

Na kaj ste najbolj ponosni?

M: Najbolj ponosna sem na klekljano steno, ki sem jo izdelala za v restavracijo v New Yorku. Presenetil me je pozitiven odziv ljudi. Ponosna sem pa tudi na druge arhitekturne dosežke.

Zakaj ste ostali v New Yorku?

M: Tako mesto kot ljudje so mi bili zelo všeč. Njihov preprost način življenja, ki je drugačen od našega me je navdušil.

Koliko časa ste že v New Yorku?

M: V New Yorku živim že 5 let.

Ali tam vedo za Slovenijo oz. ali jo povezujejo s čipko?

M: Veliko več ljudi ve za njo, kot bi si mislil. Kdaj se kdo zmede in zamenja Slovenijo s Slovaško. In je ne povezujejo s čipko, razen če kdo dejansko pozna, da so čipke tudi v Sloveniji.

Ali v New Yorku tudi poznajo čipko in klekljanje?

M: Ja, poznajo, vendar drug način čipke. Tako kot imajo različne države drugačne čipke, tako imajo v New Yorku svoj način delanja čipk.

Ali tam prodajate tudi svoje čipke?

M: Ne, ne prodajam jih.

Kakšne sploh so vaše čipke?

M: To niso prtički. Naredila sem par luči iz kablov in iz žice. Veliko izdelkov imam, ki sploh ne vem, kaj naj bi predstavljali. Imam na primer kocko, ki je v celoti iz čipke in sem jo naredila samo zato, ker me je zanimalo, kako bi izgledalo.

Kako je prišlo do tega da ste naredili steno iz čipke v tisti restavraciji?

M: Arhitekti, ki so oblikovali to restavracijo, so opazili moje delo in me kontaktirali ter me prosili, če bi lahko jaz kaj naredila. Seveda sem se strinjala. Vse smo se dogovorili, podpisali pogodbo in potem, ko smo odšli pogledat, kaj sploh moram narediti, sem videla, kako velik je pravzaprav prostor.

Koliko časa vam je vzela ta čipka?

M: Približno mesec dni.

Ali so vas po tem uspehu veliko kontaktirali za nadaljnja arhitekturna dela?

M: Ja, bilo je veliko povpraševanj in prošenj.

Kakšna mislite da je prihodnost čipke in njena uporaba?

M: Čipka se bo vedno uporabljala v modi kot dekoracija oz. kot modni dodatek. Seveda pa ni najbolj uporabna. V poročnih oblekah bo vedno všita čipka, brez tega preprosto ne gre. Čipk je veliko v umetnosti in oblikovanju. Kjer je volja tam je pot.

Kako bi čipko lahko uporabil v vsakdanjem življenju?

M: Kot sem že prej rekla, je veliko čipke v modi in oblekah. Zasledila pa sem tudi že, ko je neki Nizozemec razvil žičnato ograjo, v kateri je čipka (Lace Fence).

Manca nam je tudi svetovala, kako v življenju, naj bomo ustvarjalni in si moramo upati. Tradicionalno klekljana čipka po Mančinem mnenju vidna oz. uporabna le še za muzeje.

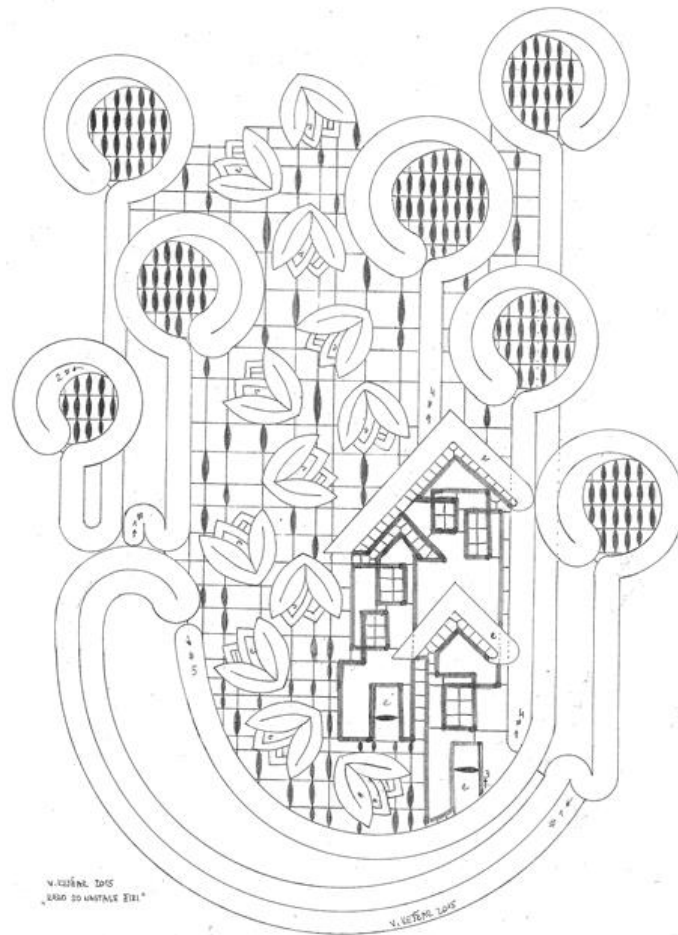

Slika 15: Manca Ahlin in mlade raziskovalke

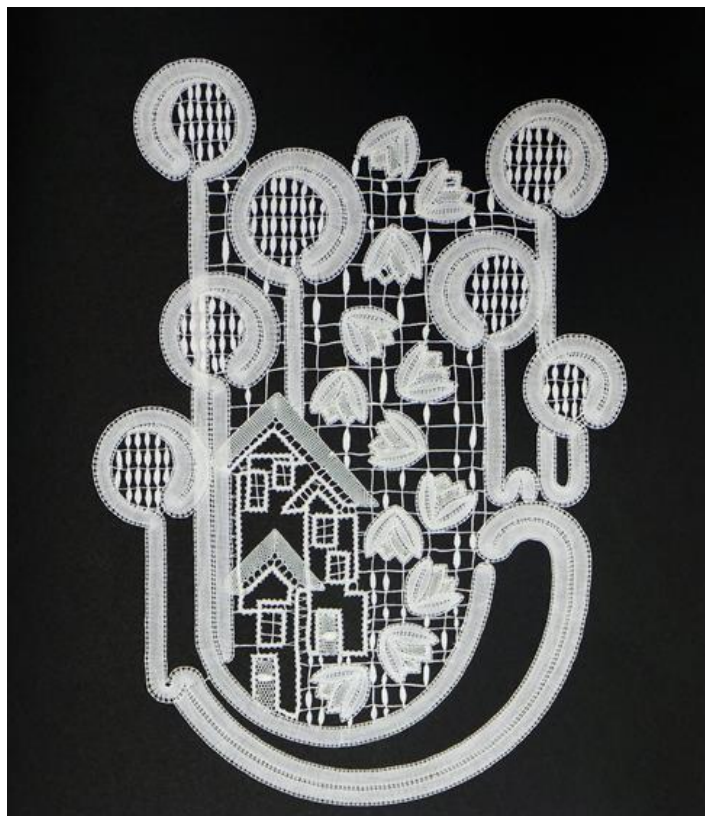
5. LIVING LACE (STUDIO DRAŽ)

Priznana slovenska oblikovalca Draž (Urška in Tomaž Draž) pomagata prenesti tradicionalno čipko v sodobnost s kolekcijo Living Lace za pomlad-poletje 2016, saj sta našla inspiracijo v žirovski čipki, ki velja za najstarejšo slovensko čipko.

V ta namen sodelujeta z našo čipkarsko šolo. Draž je za preplet tradicionalnega in sodobnega razvil posebno tehniko luknjičastega pletenja, ki je znamenito čipko prenesel iz enega v drug tekstilni medij. Tako je nastala ženska kolekcija pletenih oblačil, zvesta dolgoletni Draževi filozofiji – eleganca, udobje, unikatni in prepoznavni slog ter dolga življenjska doba oblačila. Kolekcijo dopolnjujejo modni dodatki iz klekljane čipke in elegantna ter udobna obutev tovarne Alpina, ki je s poslušom za izdelke iz čipke pokazala podporo žirovski kulturni dediščini.

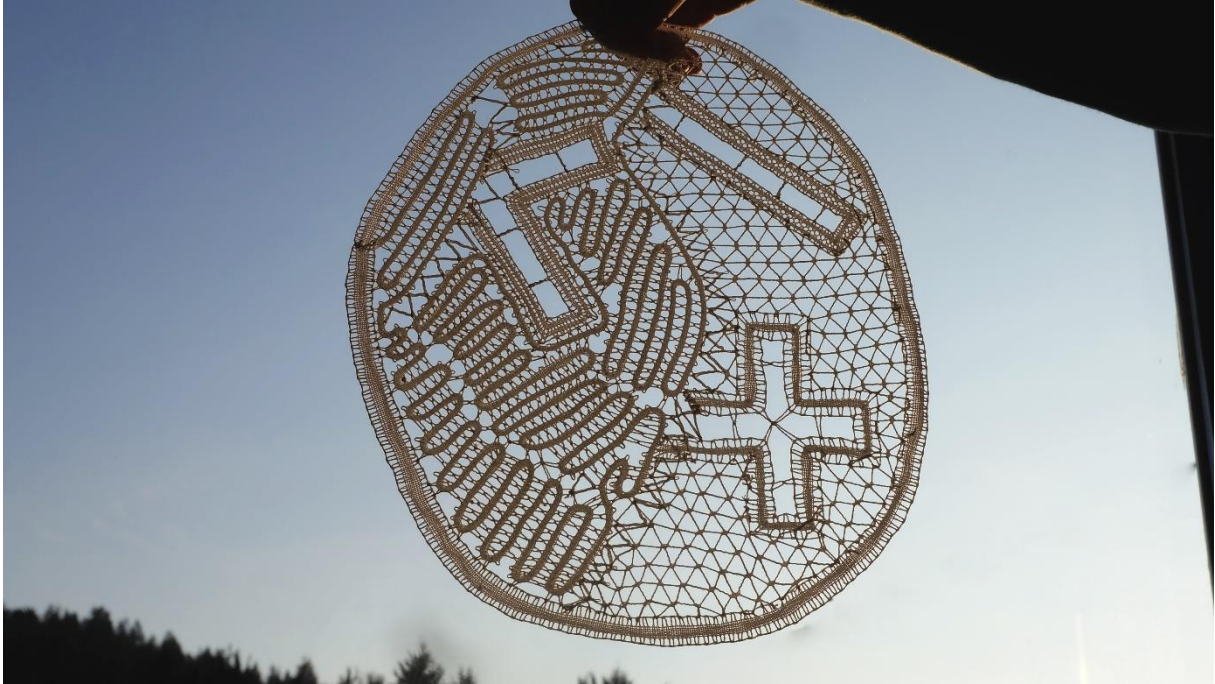
Slika 16: Primer vzorca za nastanek nove čipke (avtorica Vida Kejžar)

Slika 17: Primer izdelane čipke (Nika Kristan, Marica Albreht)

Slika 18: Prenos čipke v drug tekstilni medij (studio Draž)

Slika 19: Čipka na podlagi vzorca (vse avtorica učenka Nina Cankar)

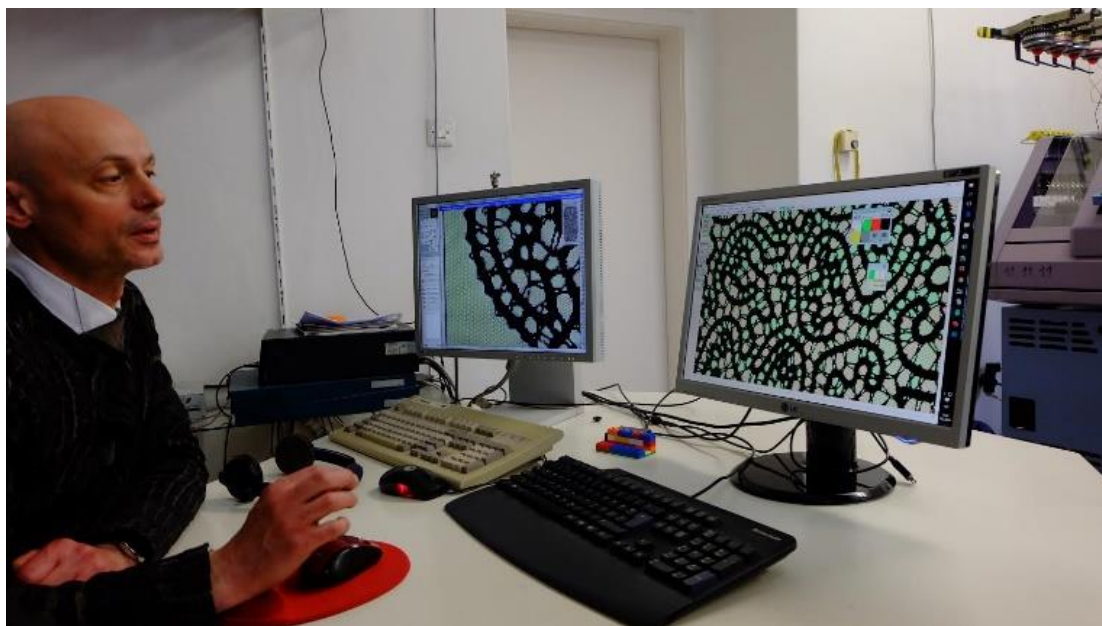
Slika 20: Pia Zemljič v Draževi obleki na Prešernovi proslavi 2016

Za potrebe najine raziskovalne naloge Odšli sva tudi v Ljubljano na ogled studia Draž, kjer nama je Tomaž Draž pokazal svoje delo v nastajanju obleke. Njegovo delo je, da ustvari pleteno blago, ki ga potem preda naprej svoji sestri Urši Draž, ona pa iz blaga naredi obleko.

Razložil nama je podobnost med digitalno sliko in pletenino – oboje je sestavljeno iz manjših delcev. Potem nama je pokazal, kako na računalniku spremeni digitalno sliko v sliko, ki je potrebna za nastanek pletenega blaga. Proces je zelo zahteven, saj moraš imeti kar nekaj računalniškega znanja, Da pride do končne slike uporabi štiri programe.

Slika 21: Podobnost fotografije in pletenine

Slika 22: Tomaž Draž pri oblikovanju pletenine

Tomaž Draž je naše, žirovske čipke poslikal doma in jih v studiu prenesel na računalnik. Ker se je prvič ukvarjal s prenašanjem čipke v pletenje, je razvil novo tehniko luknjičastega pletenja. Na računalniku je moral označiti velike, srednje in majhne zanke. Povedal nama je, da je bilo delo z čipko zelo zahtevno, saj so se v pleteninah pogosto pojavljale luknje in večkrat je moral pletenje ponoviti. Paziti je maral tudi na to, da se sukanec ni strgal.

Ko opravi z urejanjem slike in delom na računalniku, podatke prenese v stroj za pletenje. Izbrati mora tudi pravi sukanec in barvo. Za izdelavo pomladne kolekcije je uporabil bombaž in elasthan. Za nekatero blago je uporabil tudi kovinske barve. Tomaževo delo traja od 2–3 mesece in čez en mesec je kolekcija predstavljena.

Slika 23: Na obisku v pletilnem Studiu Draž

6. RAZPRAVA

Eno izmed temeljnih vprašanj, ali čipka izumira, je dobilo svoj odgovor – že z vpisom v register žive kulturne dediščine. Mednje sodi tudi žirovska čipka. V tej raziskovalni nalogi sva kot aktivni najstnici – klekljarici skušali dokazati, da je žirovska čipka živa. Tako tradicionalna kot prenos le-te v bolj sodobne načine. Pred začetkom raziskovanja sva postavili 3 glavne hipoteze. S pomočjo ankete, intervjujev in ogledov praktičnega dela sva ugotovili sledeče.

- **Žirovska čipka je še vedno živa. POTRJENA**

Glede na odstotke vprašanih, ki klekljajo, lahko potrdimo, da je žirovska čipka tako med mlajšimi kot starejšimi še vedno živa. Kot sva pri postavitvi hipoteze že napisali v obrazložitvi, s tem misliva na klekljanje, znanje le-tega in tudi uporabo čipke. Klekljati namreč zna večina anketiranih, z nadaljnjim raziskovanjem pa sva prav tako ugotovili, da je žirovska čipka v uporabi.

- **Tradicionalna žirovska čipka je še vedno bela. POTRJENA**

Kljub razvoju in prisotnosti različnih barvnih sukancev in svobodnega likovnega izražanja, ki vključuje tudi moderne čipkarske vzorce – papirce, pa večina anketiranih še vedno meni, da je najlepša klasična bela žirovska čipka.

- **Žirovsko čipko se prenaša tudi v sodobni način oblikovanja. POTRJENA**

Z intervjuji in spremljanjem medijev v zadnjem času lahko potrdimo, da je žirovska čipka živi tudi izven Žirov, tako v modnem kot arhitekturnem oblikovanju. S prvim se predstavlja v kolekciji pletenin Studia Draž Living lace – pomlad, poletje 2016, in je bila predstavljena na Ljubljanskem Fashion weeku, še prej pa v Novem Sadu, z drugim pa ime Žirov in z njimi povezano čipko v svet, New York ponaša Manca Ahlin. Prenos v sodobno oblikovanje pa kljub večinskemu mnenju, da je žirovska čipka še vedno bela, podpirajo tudi anketirane.

- **Prihodnost žirovske čipke je odvisna od občine/države. OVRŽENA**

Mnenja anketiranih in tudi intervjuvanih so dokazala, da je za obstoj in nadaljevanje žirovske tradicije odgovoren vsak posameznik sam, s čimer se tudi sami strinjajo.

Da je žirovska čipka še vedno živa in je poleg čevljarstva simbol Žirov, priča tudi nastanek novega klekljanega čevlja, ki je nastajal v zadnjih mesecih v Žireh. Sklekljani del je delo gospe Petre Cankar in njenih hčerk, Nine in Rebeke Cankar, kar se tiče same izdelave čevlja, pa je poskrbela Razvojna skupina Alpina.

Slika 24: Nov, sklekljan par gležnarjev (2016) (foto: Tone Pintar)

7. ZAKLJUČEK

V Žireh kulturno dediščino uspešno prenašamo na naslednje rodove, ti pa znanje in spretnost z veseljem prejemajo in se učijo. Pomagajo nam videti čipko na sodoben način in jo poskušajo uporabiti na različne načine. Tradicionalna barva čipke-bela je še vedno v srcu tako mladih kot starejših občanov, nas povezuje in spodbuja k medgeneracijskemu sodelovanju.

V sklepu naloge bi izpostavili smiselnost zavedanja kulturne dediščine. Le-ta, pa čeprav v sodobnih izrazih nas bo ohranila takšne, kot smo (bili). Je temelj vsega prihodnjega snovanja. In ne vidiva

razloga – če je že Valvasor pisal o čipki, zakaj se ne bi – med njimi tudi žirovska, saj imamo vse razvite možnosti (čipkarsko šolo, društvo) – ohranila in kljubovala novemu načinu življenja.

8. VIRI IN LITERATURA

Ahlin, Manca: ustno sporočilo, Žiri, oktober 2015.

Draž, Tomaž: ustno sporočilo, Ljubljana, februar 2016.

Klekljanje na Žirovskem, pridobljeno na:

http://www.ziri.si/turizem/pridite_v_ziri/2012052315593455, oktober 2015

<http://www.design.manzalin.com>, december 2015

Ribnikar, V. Logaško okrajno glavarstvo - zemljepisni in zgodovinski opis, Logatec: Literarno društvo Zeleni oblaki. str. 102.

Stanonik, M. Čipkarstvo v žirovski kotlini, Loški razgledi 17, Muzejsko društvo Škofja Loka, Škofja Loka 1970, str. 180–196.

Idrijska čipka: z nitjo pisana zgodovina. Idrija: Mestni muzej, 2012.

9. PRILOGE

ANKETA

Sva učenki 9. razreda in v letošnjem letu, ko praznujemo 110-letnico delovanja naše čipkarske šole, delava raziskovalno nalogo na temo čipke in njenega trenutnega mesta/položaja v družbi.

Prosiva, če na spodnja vprašanja odgovorite tako, da izberete in obkrožite samo enega. Anketa je anonimna, za odgovore se vam že vnaprej najlepše zahvaljujeva.

Agnes, Nika

Spol: M Ž

Starost: OŠ (stari) starši

Ali znate klekljati? DA NE

Ali ste hodite/ste hodili v Čipkarsko šolo? DA NE

Ali ste se učili/se učite tudi od domačih? DA NE

Kaj vas najbolj asociira (spominja) na čipko?

tradicija b) umetnost c) zaslužek d) okras

Odnos do čipke je danes boljši /slabši kot včasih. (PODČRTAJ)

Zakaj imate doma čipke? (obkrožite tistega, katerih imate največ)

a) darilo b) so mi zelo všeč, jih kupim c) so moj, lastni izdelek d) domača dediščina

Bolj mi je všeč ročno narejena čipka kot pa industrijsko narejena. DRŽI NE DRŽI

Ali podpirate prenos tradicionalne klekljane čipke v bolj sodobne, ne tradicionalno klekljane izvedbe?
DA NE

Ali se vam zdi, da tradicionalno delana/klekljana čipka izumira? DA NE

Ali ste veseli, če dobite za darilo klekljan izdelek? (Obkrožite številko pred najustreznejšim.)

1 – ne, sploh nisem 2 – nimam posebnega odnosa, raje dobim kaj drugega 3 – odvisno od vrste čipke 4 – zadovoljen sem 5 – zelo sem vesel, zbiram jih

Ali imate čipko na posteljnini? DA NE

Ali imate čipko na prtih? DA NE

Ali imate čipko na zavesah? DA NE

Ali imate čipko na oblačilih? DA NE

Ali imate različne klekljane modne dodatke (torbe, rute, šale)? DA NE

Ali imate klekljan nakit? DA NE

Ali imate čipko kot spominek, sliko? DA NE

Bi opremili notranjost hiše (npr. sedežna, odtisi čipke na pohištvu, predelne stene) z motivom čipke?
DA NE

Bi opremili zunanost hiše, npr. ograja, fasada z motivom čipke? DA NE

Ali so vam barvne čipke všeč? DA NE

Ali se vam zdi, da je tista prava tradicionalna čipka še vedno bela? DA NI NUJNO NE

Se vam zdijo čipke težke za vzdrževanje (pranje, sušenje)? DA NE

Bolj so mi všeč:

klasične, tradicionalne čipke s prepoznavnimi vzorci,

moderne čipke, nesimetričnih oblik.

Se vam zdi, da je cena čipke primerljiva z vloženim delom:

Da. Ne, čipke so podcenjene. Ne, čipke so precenjene.

Ali ste že slišali za delo Mance Ahlin? DA NE

Če da, kaj menite o njem? _____

Ali mislite, da je pomembno, da ohranjamo klekljanje kot kulturno dediščino? DA NE

Od koga je odvisna prihodnost čipke?

od izvirnih ustvarjalcev/posameznikov b) od države/občine